

II. Druginjske doklade se stekajo iz državnih blagajen skozi roke javnih nameščenec naravnost v kapitalistične malhe trgovcev in verižnikov, od koder ni več izhoda. One prizadevajo državi ogromno breme, slabe nje finančno silo in tako polagoma upropaščajo državni ustroj.

III. Ker slovenski državni in avtonomni nastavljenici nočejo biti niti posredni niti neposredni grobokopi jedva združene troimene domovine, pozivljamo vlado:

1. da reši v najkrajšem času valutno vprašanje brez škode za javne nameščenice. Sredstva za izravnavo valute naj se vzame od ondod, kamor se neovirano stekajo, od vojnih dobičkarjev;

2. da dovoli razpečevanje vseh za življenje potrebnih predmetov samo legalnim trgovcem, producentom živil pa prodajo le njim lastnih proizvodov. Upotrebiti je vsa sredstva, da se ti producenti pod plaščem lastnih proizvodov ne bodo mogli baviti z uničujočim prekupčevanjem ter se imajo v to svrhu opremiti s potrdili političnih oblastev, da prodajajo resnično samo lastne proizvode;

3. da se uveljavijo najradikalnejša sredstva proti tihotapcem, prekupčevalcem, zakotnim prodajalcem, verižnikom, prikrivalcem in zbiralcem blaga, navajajem cen in izvoznikom, ki umetno draže blago in se na zvižacen način odtresajo davčni dolžnosti in splošni produktivni delavnosti. Vse take elemente je z vsjo brezobzirnostjo privedi zopet do njih predvojnega poklica in vsako prekupčevanje ter draženje, pa bodisi v katerikoli obliki, najodločneje zatreti.

4. Cene imajo biti pri vsem blagu glede na vrsto in količino vidno označene.

Vsak, kdor zahteva, daje ali ponuja več, kakor dovoljujejo določene dnevne tržne cene in krajevne tržne razmere, naj zapade najstrožji kazni.

5. V ta namen je urediti tržna sodišča, ki naj sodijo naglo in kaznujejo vse prestopke in nepravilnosti, čim se ugotovijo. Nastaviti je ne samo tržne stražnike, ki so po večini samo za odjemalce gluhi, marveč tudi nadzornike in poverjenike, ki imajo oblast, da krivcu takoj prisodijo zaslužen kazni in na ta način izpodbijajo tla prevejanosti in oderuštva prodajalcev in kupcev.

6. Dovolj naj se uvoz, zabrani izvoz vseh onih predmetov, ki jih naše solidno prebivalstvo potrebuje. Izkušnje vojnih let so zadostno dokazale, kako kvarno vplivata pomanjkljivi uvoz in preobilni izvoz na trg in prodajalne prilike.

7. Osnujejo naj se javna skladišča in tržnice z najizdatnejšo subvencijo države in občine, prva za rezervo neskvajljivih živil, drugo za dnevno potrebo prebivalstva.

8. Vzpostaviti je po možnosti takoj zopet redni in neprikraški promet, na vsak način pa odgovornost pošte, železnice in drugih prometnih podjetij za prevzete pošiljke in tovore. Zaostajanje pošilk in tovorov ogroža trgovino in draži blago. Zato je treba preprečiti posledice z najuspešnejšimi navedbami in osebno odgovornostjo onih, ki jim je odprava blaga poverjena.

IV. Protestiramo proti zgrešeni carinski politiki, ki ne le sama po sebi omejuje uvoz prebivalstvu neobhodno potrebnih predmetov, temveč tudi cene tem predmetom nerazmerno visoko dviga.

Zrtev sedanje carinske politike torej ni trgovec, temveč odjemalec, pred vsemi drugimi javni nameščenec.

V. Izenačenje službenih prejemkov državnih nastavljenec celokupne kraljevine je v interesu države nujno potrebno. Separatizem povzroča predsodke, nezadovoljnost, nezaupnost, slabo vero v prihodnost in delomrznost, ustvarja slabe in nezanesljive državljane ter goji boljše vire.

VI. Pokazalo se je, da so se izvršila v zadnjem času imenovanja, vsled katerih so gotove osebe brez zadostnih predstojitve dosegle neprimerno visoke čine in velik oškodovale druge, ki so imeli do teh mest vsestransko kvalificirano pravico. Vsa taka imenovanja, ki bi se pod roko morda še namerjala, je nemudoma ukiniti in vsa, kakršnakoli vakantna, ali nanovo sistemizirana mesta za javno konkurenco vedno razpisati. Imenovanje posameznih resortov in strok, v kolikor še niso izvršena, je nemudoma izvesti.

VII. Apeliramo na celokupno Narodno predstavništvo, da napram najbednejšim izmed bednih, o katerih ne sme pozabiti, da tvorijo lastno voljo in hrbtenico države, vrši v polni meri svojo dolžnost. Opozori naj, ne glede na desno in levo, vlado, da politike, ki bi tirala ujedinjeno

domovino na rob prepada, ni voljno dalje podpirati.

— **Visokošolcem.** Sestanek, ki je bil napovedan 12. t. m. v salonu pri Mraku, bo šele v ponedeljek, 18. t. m. ob 6h zvečer, ker moramo počakati vrnitve visokošolcev iz Beograda. — Fran Schiffrer.

— **Analfabetiki tečaj.** Po inicijativi vrliškega občinskega upravitelja, legionarja in učitelja Bribana se je učiteljsvo vrliške okolice odločilo, da bo v dobi šolskih počitnic vodilo analfabetične tečaje, v katerih hočejo ljudstvu pojasnjevati svetovne dogodke. Občina bo učiteljsvo zato dobro nagradila. Upati je, da se bodo tudi druge občine in učiteljsvo v drugih krajih oprijeli te hvalevredne misli.

— **Nagrade srbske učiteljske zveze.** Učiteljska zveza je poslala denarne nagrade osobju pisarne Narodne skupščine in delavcem državne tiskarne, in sicer vsakemu po 125 dinarjev. Ta znesek je delom kot nagrada, da se zakon o narodnih šolah natisne čimpreje.

— **Novi učni načrt za srednje šole v kraljevini SHS,** naj bi se po želji prosvetnega ministra uveljavil že z začetkom šolskega leta 1919/20. Njega bistvo je tole: srednja šola bo obsegala osem let (tudi realka!) Razredi I.—III. naj so po ceji kraljevini enotni, in sicer se v I. učni samo materinski jezik (5 ur), verouk (2), zemljepis (3), prirodopis (2), matematika (4 ure), vsega skupaj 16 ur na teden. Torej nobenega tujega jezika ne, niti latinščine niti ne modernega. V II. razredu se začne s francoščino (3 ure), a vseh ur bo le 17 na teden. V III. razredu se prične tudi z zgodovino (predvsem jugoslovansko), po 3 tedenske ure. Do tu so vsi srednješolci čisto enako uče in vzgajajo. V IV. razredu (ko bodo starši že nekoliko presodili, za kaj ima učenec več smisla), se bodo ločili: eni bodo privzeli k dosedanjim predmetom latinščino po 3 tedenske ure, drugi bodo privzeli angleščino (eventualno nemščino po 3 tedenske ure, realci). Oboji tudi kemijo (po 2 uri na teden). Načrt računa s tem, da bodo po IV. razredu mnogi ostavili srednjo šolo. S IV. razredom neha tudi pouk v verouku (ako ne bosta država in cerkev v poedinah slučajih drugače določili). V V. razredu se bodo gimnazijci spet ločili: eni bodo začeli z grščino (humanisti, po 4 ure), drugi pa z angleščino, oz. nemščino po 3 ure, realna gimnazija).

— **V Velikovicu se odpre letošnja jeseni 1. razred gimnazije** (z opisnim risanjem) in 1. letnik učiteljske.

— **Nova slovenska šola na meji.** Tik pred Čmurekom na desnem bregu Mure, na Sladkem Vrhu se začne v kratkem slovenska šola. Prejšnja šulterajnska šola je ponemčila od l. 1886. naprej v tamošnji okolici skoro ves slovenski narod. Za nadučitelja na tej sedaj slovenski šoli, je imenovan tov. I. Bregant, dosedaj nadučitelj na Koblju pri Konjicah.

— **Kočevska nemška nižja državna gimnazija** se preosnuje v slovensko nižjo realno gimnazijo. V začetku šolskega leta 1919/20, se odpre prvi razred s slovenskim učnim jezikom, drugi, tretji, četrti razred se ostanejo z nemškim učnim jezikom, pa se leto za leto opusti. Šolsko leto se prične 19. septembra. Vpisovanje učencev v I. razred bo 15., 16. in 17. septembra od 9. do 12. ure. — Kdor želi vstopiti v I. razred, se mora zgledati v spremstvu staršev ali njih namestnikov pri ravnateljstvu. Predloži naj rojstni in krstni list ter obiskovalno izpričevalo ljudske šole; v tem morajo biti ugodni redi iz verouka, slovenščine in računstva. Učenci morajo imeti dopolnjeno deseto leto ali naj to starost doseči vsaj do konca leta 1919. Vplačati je 7 K 70 vin.; ako učenec ne napravi vsprejemnega izpita, se mu ta denar vrne. — Vsprejemni izpiti se pričnejo v četrtek 18. septembra ob 9. uri. Vpisovanja pa se lahko izvrši letos izjemoma tudi pismenim potom: do 17. septembra naj vpošljejo starši omenjene listine, denar pa bodo vplačali, ko pridejo 18. septembra k sprejemnemu izpitu. Vpisovanje učencev v II., III. in IV. razred bo 17. septembra od 9. do 12. ure. Ti učenci naj prinesejo seboj zadnje letno izpričevalo ter vplačajo 3 K 50 vin.

— **Še dve novi vsučilšči v naši državi.** Vlada namerava otvoriti vsučilšče v Skoplju in Sarajevu s tehniško, pravniško in modroslovsko fakulteto.

— **Vsi tovariši in tovarišice iz l. 1908.,** se snidemo, kakor sem se dogovoril z nekaterimi tov. dne 6. sept. t. l. Podroben spored sestanka objavim v prihodnji številki. Albin Lajovic.

— **Visoka veterinarska šola v Zagrebu.** Poročajo, da je podpisan ukaz o ustroju visoke šole za veterinarstvo v Zagrebu.

— **Poverjenstvo za uk in bogočastje** je absolviranega pravika Ivana K o c h a pogodbo prevzelo v državno službo.

— **Namešчени so:** na državni gimnaziji v Mariboru za stalnega učitelja Janko Leskovšek, učitelj na državni gimnaziji v Mariboru; na državnem učiteljsku v Ljubljani za stalnega glavnega učitelja Ludovik Azzaz, glavni učitelj na učiteljsku v Gorici, pridelen državni realki v Ljubljani; na državnem moškem učiteljsku v Mariboru za stalnega glavnega učitelja Ivan Vesenjak, začasni glavni učitelj na državnem učiteljsku v Ljubljani; za stalnega učitelja risanja Anton Gvajz, profesor risanja na ženskem učiteljsku v Gorici, sedaj na nemški vzporednici gimnazije v Mariboru; za stalnega učitelja telovadbe Adolf Schaub, učitelj telovadbe na moškem učiteljsku v Gorici, sedaj na državni gimnaziji v Mariboru. Imenovan je namestni učitelj na državni gimnaziji v Celju Mirko Kmet za pravega učitelja v IX. činovnem razredu. Glavni učitelj na državnem učiteljsku v Ljubljani dr. Ivan Orel je z ženskega učiteljskega premeščen na moško učiteljsko v Ljubljani. Začasno učno mesto na državnem ženskem učiteljsku v Ljubljani za zemljepisje in zgodovino je bilo provizorno podeljeno Adeli Zajčevi.

— **Imenovanje.** Josip Bergant, učitelj-voditelj na Turjaku, je imenovan za stalnega nadučitelja v Grosupljem.

— **Sprejeti niso v javno službo.** Janez Andrae, nadučitelj v Ribnici ob Vrbskem jezeru; Filip Harrieh, nadučitelj v Kotmari vasi; Aleksander Staudacher, nadučitelj v Hodišah; Florijan Velikogna, nadučitelj v Skofičah. — Istotako ni sprejeta v javno šolsko službo Antonija Guggenberger, učiteljica v Kotmari vasi.

— **Osebnosti:** Učiteljica Marija Einspieler, ki jo je koroški deželni šolski svet odpustil, je upostavljena na prejšnje službeno mesto v Pokrčah. Karel Hribernik, nadučitelj v Blačah pri Žilji, je začasno dodeljen na trirazrednico v Rožku.

— **Začasno sta premeščeni:** Valentina Vrhovec-Vidic, stalna učiteljica v Hinjah, na šolo v Logu in Emilija Kaligar, stalna učiteljica v Logu, na šolo na Viču.

— **Imenovani so:** Vinko Möderndorfer, bivši nadomestni učitelj, za začasnega učitelja v Malem St. Vidu pri Trušnjah; Jelica Božič, bivša začasna učiteljica v Moščenjski Dragi (Istra), za začasno učiteljico v St. Primožu v Podjuni; Simon Dobernik, učiteljski kandidat, za začasnega učitelja v Smarjeti v Rožu; učiteljski kandidat, za začasnega učitelja v Podgorjah v Rožu; Rudolf Prosenec, učiteljski kandidat, za začasnega učitelja v Smarjeti v Rožu; učiteljski kandidat Jakob Wutte, zdaj poročnik pri dravski diviziji, za začasnega učitelja v Žitari vasi.

Naša zemlja — ire-denta.

Kaj bo s šolstvom na našem zasedenem ozemlju?

Pričetek šolskega leta se sicer šele polagoma približuje, toda že danes je za nas pereče vprašanje, kaj bo z našim šolstvom na Goriškem in v zasedenem ozemlju sploh. Lansko šolsko leto je preteklo precej neplodovito. Ljudske šole so bile po veliki večini jako neredne v svojem poslovanju. Poučevalo se je le bolj redko in tudi jako malo ur na dan. Skoro po vseh šolah se je poučevala že italijansko. Srednje šole pa sploh niso bile odprte, razen realke v Idriji, ki pa tudi že izgublja svoje slovensko lice. Ravnatelj je že več časa Italijan, in ves duh postaja našemu ljudstvu tuj. V Tolminu je bila moška in ženska pripravnica za učiteljske. Poučevali sta dve učni osebi iz Italije in en domač učitelj.

Zasebne šole »Domov« v Gorici.

Kje so naši znani »Dom« v Gorici? Kje je vsa tista nebrojna mladina, ki je tam srkala vase pristni slovenski duh in pravo slovensko izobrazbo. Ne poslušajo več ne »Solski Dom«, ne »Mali Dom«, in ne »Novi Dom«. Toliko tisoč naših otrok je tam našlo varno zavetje, tam so jih učili v narodnem jeziku ljubiti svoj narod. Kje bi bila zavednost naše goriške slovenske mladine, ako bi ne bilo naših prijaznih »Domov«. Teh za nas ni več. Tujec gospodari v deželi in nam odmerja sedaj tam doli kulturo in omiko.

Upeljava italijanščine in protislovanskega duha v šole.

Kakor sem že rekel, silijo po vseh šolah laščino. In sicer navadno nastavijo za učitelja kakega učitelja-vojaka, ki potem poučuje deco že od prvega dne edino v italijanščini. Učiti se morajo otroci razne historije o Italiji, o junaštvu italijanske armade, Garibaldijevo himno in take stvari. V neki šoli so se učili tudi razne kratke stavke politične vsebine kot na primer:

»Mi se bomo borili proti Jugoslaviji.« Seveda vse to v italijanskem jeziku, ker učitelj drugega jezika ne razume. Neke mati se je zaradi teh komedij pritožila in rekla, da bo vzela otroke iz italijanske ure. Učitelj ji je odgovoril, da naj bo le tiho, kajti v bodočem šolskem letu bo itak ves pouk italijanski.

Ohdarovanje — sredstvo za pridobivanje zaupanja in propagande.

Da otroci rajše prilajajo, jim kuhajo popoldne riž, in vsak otrok dobi, ko gre iz šole, lonček riža in pa kosček kruha. Tako upajo počasi pridobiti zase deco in starše. Za Božič so priredili skoro povsodi božičnice in razdelili razne malenkosti, ki pa niso bile ravno posebne vrednosti, kot so ljudje pripovedovali. Vendar je bilo po vseh italijanskih listih citati, kako so nasitili in obliki slovenske lačne in raztrgane otroke, koliko darov so razdelili, kako so otroci peli Garibaldijevo himno itd.

Italijanski tečaji za naše učiteljsvo.

Za slovenske učitelje so priredili Italijani tekom sedanjih počitnic posebne jezikovne kurze v Florenci. Vsak učitelj ali učiteljica, ki se je oglasil za ta kurz, je dobil prosto vožnjo tja in nazaj, potem v Florenci prosto hrano in še menda 10 lit na dan za razne potrebe. Na ta način upajo doseči tudi pri učiteljsvu en korak naprej in to vporabiti potem v prihodnjem šolskem letu.

V 10 letih mora dobiti zasedeno ozemlje italijansko lice.

Kaj bo z našimi šolami v prihodnjem šolskem letu? Kot je zadnje šol. leto pokazalo, je pričakovati jako malo ali pa nič. Ako se bodo še dalje držali principa, da v desetih letih mora dobiti vse zasedeno ozemlje italijansko lice, potem si lahko vsak misli, kaj bo z našimi šolami na Goriškem. Besed imajo sicer Italijani navadno dosti, a zgodi se le malo. Obetajo že dolgo mesecev slovensko gimnazijo, toda zgodilo se ni še nič. Ljudsko šolstvo trpi na vsiljevanju italijanščine, nadzorniki so že skoro vsi pristni ali pa narejeni Lah, torej ni pričakovati nič dobrega v tem oziru. Tako se bo naša mladina na Goriškem in drugod v zasedenem ozemlju seveda vedno bolj potujčevala in ako bo šlo po italijanskem načrtu, bomo kmalu imeli iste razmere kot so bile v Beneški Sloveniji. Najvažnejši faktor pri mladini je gotovo šola. Ako bo šola naša deco sistematično potujčevala, tedaj bo mladina tekom let izgubila narodno zavest.

Slabi nameni z našim šolstvom.

Da nimajo Lahi z našimi šolami po zasednem ozemlju dobrega namena, se vidi iz italijanskih listov, ki so bili naravnost divji, ko so zvedeli, da je bila na Opčini pri Trstu slovenska šola. To dejstvo so označili kot skandal in sramoto za laško kulturo, da se poučuje tik pred tržaškimi vrati tak barbarski jezik kot je slovenščina. Takoj so dobili neko italijansko učiteljico, ki je privatno zbirala potujčene otroke okrog sebe in jih učila peti Garibaldijevo himno, kakor je z velikim veseljem poročal isti list.

Pogled v bodočnost.

Pogled v bodočnost torej ne kaže tam doli nič dobrega v tem oziru, pritisk bo bržkone še večji kot je bil lani.

Po »Slovincu«.

Potrebno je smoteno podrobno delo.

Ako si torej hočemo ohraniti svoj jezik na okupiranem ozemlju in jezikovno posestno stanje, se moramo pripraviti za vstrajno in smoteno delo. Pripravljeni moramo biti doprinesi vse žrtve v ta namen. V tem oziru je pa nujna in neobhodno potrebna reorganizacija in revizija programov ter druge izpremembe pri naših narodno-obrambnih društvih in skupnega nastopa vseh strank v ta namen, drugače ni mogoče misliti na uspešnost našega vnanjega delovanja.

Š Napad italijanske drhali na Ciril-Metodovo šolo v Trstu. Dne 3. t. m. je slavila tržaška italijanska drhal zopet svoje poulične orgije in pogrome na Slovence. Napravili so mnogo škode v »Narodnem domu«, v tiskarni »Edinost« in naskočili tudi Ciril-Metodovo šolo na Acquedottu. Kakor nam pripovedujejo došleci iz Trsta, so napravili Italijani znatno škodo v šoli. Uničili so učila obeh šol, dekliške in deške, ki ste nastanjeni v tem poslopju, razbili opravo, kar jim je prišlo pod roke, pometali skozi okna na ulico vse uradne spise in kataloge in knjižnico »Učiteljskega društva«, ki se je nahajala tudi v šoli. Komentirati bi bilo ta čin odveč!

Š šolske manifestacije, v službi italijanske propagande. Nedosegljivi so pa Italijani v pompozni manifestacijah. Ni ga bilo tedna od okupacije našega neodrešenega ozemlja, da bi ne bilo domoljubne prireditve po naših šolah v ital. smislu. Z vsemi mogočimi sredstvi so podpirali vojaki in italijanske oblasti take prireditve, kjer jim je bilo mogoče, ali potom učiteljstva ali potom vojakov, jih prirediti. Otrokom so nakupili igrače in so vse, ki so se prireditve udeležili, obdarovali, da so jih s tem privabili v svoj krog. Obdarovali pa so vsakega otroka tudi z italijansko zastavico s savojskim križem, ki jo je vsak otrok nesei potem na svoj dom. Ponavadi je bila vsaki manifestaciji pridružena tudi kaka prireditev in igra, v kateri so nastopali italijanski vojaki z njim lastnim komedijantstvom. Otroke so pustili k prireditvi in zabavi — brezplačno. Tako so si pridobivali mladino za se in zastrupljali njih mlada srca s protislovenskim duhom. Kmalu so jih naučili klicati: »Viva Italija!« Ni je bilo italijanske manifestacije, da niso k njej pritegnili tudi šolsko mladino. — Položaj je resnejši, nego se ča tu — zavedamo!

Š Kaj bo z učitelji, ki niso rojeni v »Juljski Benečiji«? Po italijanskih zakonih ima vsakdo domovinsko pravico (pristojnost) tam, kjer je rojen. Ostali bi tam tudi vsi oni, ki so si pridobili pravovojno domovinsko pravico na tem ozemlju. Po sklepu delegacije na mirovni konferenci pa nimajo domovinske pravice tam oni, ki so pridobili domovinsko pravico šele po 24. maju 1915 ali pa kot uradniki. Večina domovinske pravice za učiteljstvo bazira na starem avstrijskem zakonu, da so pristojni tja, kjer služujejo. Po zgoraj omenjeni odredbi izgubi mnogo slovenskih učiteljev državljansko pravico na okupiranem ozemlju, če ostane to ozemlje v italijanski posesti. Posledica tega bo, da se bo mnogo slovenskih učiteljev moralo izseliti s tega ozemlja. Pomanjkanje učiteljstva bo postalo zelo občutno. Naše šole bodo ostale brez slovenskega učiteljstva. Na njihovo mesto bo italijanska oblast nastavljala narodno mlačno učiteljstvo ali pa celo Italijane, ki le za silo znajo kak slovenski jezik. Najljubše jim pa bo, če jim zaradi pomanjkanja učiteljstva in s tega vzroka, sploh ne bo treba vzdrževati slovenskih in hrvaških šol. Širil se bo analfabetizem med našim narodom onstran meje. Nujna potreba je, da vzdrže vsaj oni učitelji tam, ki so tamošnji rojaki — v interesu narodne stvari — dolžnost našega naroda pa je, da jim pomaga vzdržati in doprine vse žrtve, ki so potrebne za to. Pa ne tako, kakor se dela dosedaj, temveč drugače!

Š Priznanje, za vzgojo naše mladine iz okupiranega ozemlja. V »Jugoslaviji« je izšla sledeča zahvala: »Ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani. Podpisani se tem potom kar najsrčneje zahvaljujemo gospodu ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani za njegov pravični in možati nastop v prilogi nas ubogih primorskih beguncev, dijakov in dijakin. Lj. zaposlovalnega tečaja goriških učiteljskih v Jugoslaviji z dne 19. t. m. Da, gospod ravnatelj, Vi ste bili oni mož, ki ste se, ne boječ truda in skrbi človekoljubno očetovsko zavzeli za nas uboge pregnance dijakov in dijakinje goriških učiteljskih ter nam omogočili nadaljevanje naših študij, ki bi bile brez Vaše blagonaklonjenosti morale prenehati. In zopet ste Vi oni neustrašen naš dobrotnik, ki se zavzame za naše pravice, koje se nam od gotove strani odrekajo. Zato pa bodite zagotovljeni, gospod ravnatelj, da Vam naša hvaležnost ostane trajna, pa naj se bomo nahajali kjerkoli. Res je, da smo vsled vojne, katera je bila za nas pregnance najbolj kruta, nekaj zamudili v naših študijah, gotovo pa ne bi v poučevanju zaostajali za absolventi gimnazij in realk, katera se nam prednjači. Kajti mi smo oni naraščaj, ki je v najtežjih časih z največjimi žrtvami in šikanami od vseh strani gojil veselje do učiteljstva in ne morda kot se bo danes izjavil marsikdo, le ker so naši predniki in stanovski tovariši s trdom in največjim naporom prišli do svojih delnih pravic. Ravnotako moramo povdariti Vaše besede, gospod ravnatelj, da ako kdo zasluži ovaževanja, smo to gotovo v prvi vrsti mi pregnanci glede zaslužka, kakor je to že pred časom navajal naš zaslužni primorski poslanec gospod dr. Dinko Puc. Proseč Vas, gospod ravnatelj, Vaše nadaljne blagonaklonjenosti, se Vam še enkrat kar najsrčneje zahvaljujemo: tretjeletniki goriškega zaposlovalnega tečaja.« — Morda se danes niti ne zavedamo, kako veliko delo za bodočnost vršimo, če s posebno skrbnostjo in posebno človekoljubnostjo vzgajamo in podpiramo našo narodno mladino iz okupiranega ozemlja. Zavedati se moramo pri tem, da s tem vzgajamo naše

prve in najboljše bojovnike za naše bodoče delo — za ujedinjenje. Zato gorenjemu priznanju — tudi naše stanovsko priznanje. Našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam pa kličemo: pogumno naprej!

Š Pomanjkanje učiteljstva na zasedenem Krasu. Generalno tajništvo za civilne stvari je izdalo naslednji odlok, naslovljen na civilne komisarijate v Tolmini, Sežani, Gradšcu, Logatcu, Postojni in Kopru: »Da se odpomore pomanjkanju slovenskih učiteljev in da se omogoči učiteljskim kandidatom odpustni izpit, je generalno tajništvo odredilo, da se bodo vršili zrelostni izpiti najbrž v prvi polovici meseca septembra. Civilni komisarijati se naprošajo, da obvestijo o teh izpiti učiteljske kandidate in kandidatnje, ki prebivajo v njihovem področju. Kandidati in kandidatnje naj pošljejo svoje prošnje za pristupitev k izpitu, opremljene s krstnim listom in zadnjim učiteljskim izprijemalom, šolskemu oddelku civilnega komisarijata za goriški politični okraj.

Kronika.

— Za slovensko bogoslužje in moderniziranje cerkve. V zadnjem času se vrši med duhovščino velepomembno gibanje, ki bo imelo tudi na naše narodno življenje velik vpliv, ako se proizvede in če prodre narodna duhovščina s svojimi idejami, nasproti konservativni duhovščini.

Posebno se je razširilo to gibanje v državah, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske.

Dosedaj tlačena nižja duhovščina se upira nadvladi višje duhovščine in zahteva enakopravnost tudi zase.

Zahteve so sledeče:

1. Demokratizacija cerkvene uprave, kjer naj soddločuje tudi laični element.
2. Škofo naj voli duhovščina in verniki; istotako župnike.
3. Duhovniške plače se morajo urediti, potom tozadevne službene pragmatike.
4. Odpraviti se morajo ogromne razlike v dohodkih nižje in višje duhovščine.
5. Patriarhalno razmerje v duhovniški organizaciji mora prenehati. Zahteva se službeno razmerje kot med državnim uradnikom.
6. Duhovniki hočejo biti svobodni državljani.
7. Odprava celibata. Hočejo se tudi ženiti.
8. Nastopi naj v njihovem delokrogu zistem delitve dela.

Jugoslovansko gibanje med duhovščino je zavzelo sledeče stališče in vidno pridobiva na obsegu:

1. Jugoslovanska narodna cerkev. Treba je ustvariti cerkveno edinstvo med pravoslavni in katoličani v Jugoslaviji. Mora se izpeljati akcija, da se obe veroizpovedi zedinita. Po volji naroda naj se v celoti en narodni jezik pri službi božji. Podoben pokret se vrši po vsem svetu. Vsak narod naj ima svoje pravice, svojo cerkev, svoje bogoslužje.
2. Popolna demokratizacija cerkve. Škofo in druge duhovnike nastavlja in odstavljala narod sam. Samovoljni režim cerkvenih močev mora popolnoma pasti. V zmislu velike Demokracije mora enkrat za vselej prenehati duhovna strahovlada. Cerkevno premoženje pripada narodu, oziroma državi.
3. Duhovniki so svobodni državljani. z istimi pravicami in dolžnostmi kakor vs drugi. Svobodno se lahko ženijo in pečajo s katerimkoli delom. Smejo živeti in delati kakor vsak drug človek. Niso naj civilno obleko, kakor drugi ljudje.
4. Nazivljejo pa se ti duhovniki narodni, da se ločijo od oficijelnih rimskih duhovnikov. Za narodnega svečenika smatra ta struja dotičnika, ki se posveti z dušo in telesom delu za ljudstvo.

To je najradikalnejše krilo med reformistično hrvaško duhovščino. Svoj delokrog so prenesli izven cerkve. Hodijo med ljudstvo. Pridigajo pod milim nebom, ker jim je pot v cerkev zaprta. Zbirajo se okrog »Splistkega Naroda«. Ljudstvo jih sluša in jim sledi kakor prorokom.

— Prekurirje definitivno priznana Jugoslaviji. Francosko poslanstvo je obvestilo kraljevsko vlado SHS, da je mirovna konferenca v Parizu definitivno priznala našem kraljestvu ozemlje Prekmurja in da je pristalo na to, da to ozemlje takoj zasedejo naše čete. — S tem so za Slovenijo nastale zopet nove naloge, ker pripade šolstvo na tem ozemlju v področje Višjega šolskega sveta za Slovenijo. Potreba bo zopet novih učnih oseb za to ozemlje in, ustanavljanje novih šol na tem ozemlju. Pridobili smo s tem lepo številko našega nadarjenega naroda in lep kos

rodovitne zemlje, naše organizacije pa hvaležno polje za razširjenje in stanovsko delovanje.

Zborovanje jugoslovanskih katehetov. Prva konferenca jugoslovanskih katehetov v Zagrebu je dovršila svoja posvetovanja 6. t. m. opoldne. Krona posvetovanja je bila resolucija, v kateri vzbuja pozornost točka o bratstvu in medsebojni ljubavi katoliškega in pravoslavnega duhovništva ter o modernem učnem načrtu za verski pouk v srednjih šolah.

Književnost in umetnost.

Izšel je »Naš Glas«, glasilo »Centralnog Saveza javnih namještenika u kraljestvu Srba, Hrvata i Slovenaca.« Izhaja v vseh treh narečjih: za sedaj v latinici. Začasno bo izhajal polmesečno na osmero straneh in se čimprej izpremeni v tednik ter sčasoma v dnevnik. Zagovarjal bo interese državnih nameščencev. Izšel je sedaj v 28.000 izvodih in smo prepričani, da se v kratkem naklada znatno dvigne ker je namenjen državnim uslužbencem vsega kraljestva.

Tudi učitelji smo v zadnjem času postali državni uradniki, zato imamo svoje interese do novega lista in tudi do splošne organizacije državnega uradništva. Zavzeti bo treba v tem oziru svoje stališče. Za enkrat mora biti naše stremeljenje osredotočeno v sručju se skupno organizacijo vsega učiteljstva v krajevini, v UJU in skupno z vsem organiziranim učiteljstvom v UJU, bomo potem sklepali o pogojih, na podlagi katerih naj potem organizirani deli naše organizacije ali pa celota pristopi v »C. S. j. n. u. k. SHS.«

List priporočamo! Stane do konca leta 7 K, na mesec 1 K 40 vin. in se naroča v Ljubljani, Rimska cesta št. 20/II., kjer je tudi uredništvo.

»Zvonček« je mladinski list s podobami, ki izhaja pod spretnim uredništvom višjega šolskega nadzornika Engelberta Gangla, odličnega našega mladinskega pisatelja. Smelo trdimo, da tako dobrega in lepega lista tudi drugi večji narodi nimajo. L. Gangl je znal zbrati okoli sebe število spretnih mladinskih pisateljev, ki mu pomagajo list: zalagati z najtečnejšo dušno hrano za našo nežno mladino. Le škoda, da v teh abnormnih časih list ne izhaja redno: no, ta nedostatek odpade, čim nastanejo boljše razmere. List zasluži vsega priporočila in podpore. Žal, da mu te ne naklanjajo celo ljudje, ki bi to morali storiti v blaginjo naše mladine. Tako n. pr. je še mnogo šol tudi na Kranjskem, ki niso naročnice na ta izborni list. Temu so krivi največ naši krajni šolski sveti, pred vsem njih predsedniki, ki so večinoma naši — župniki. Ti listu niso prijazni že zaradi narodno-naprednega uredništva; zato pri šolskih preliminarjih črtajo »Zvonček« ter vsiljujejo »Vitec« z »Angelčkom«, ki sta lista pod duhovskim protektoratom in vodstvom. Upam pa, da bode bolje v najkrajšem času; kajti bliža se konec krajnim šolskim svetom in duhovski komandi v šoli! Vi pa, cenj. čitatelji »Domovine«, ki imate šolodolno mladino: naročite »Zvonček«. Boljšega lista si ne moremo želeli za vašo otroke! Naročuje se pod naslovom Upravištvo »Zvonček«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. »Zvonček« je mesečnik, ki stane 15 K za leto. — Tako piše zadnja številka »Domovine« o našem mladinskem listu. Tovariši, zavedajmo se tudi sami svojih listov, za katere nas tovariši drugih naročnikov zavirajo in razširimo jih v svojih vrstah in med ljudstvom!

Polemika.

— »Za pravo upokojenega učiteljstva.« (Prejeli smo in priobčujemo.) Članek pod tem naslovom v »Uč. Tov.« mi sili pero v roko, da skušam ovreči nekatere nestvarne razloge, s katerimi zagovarja nek tovariš-upokojenec, sicer svojo upravičeno zahtevo po drag. dokladi, v isti izmeri, kot jih uživa akt. učiteljstvo. Da, enakopravnost dosledno, to zahtevamo; nikakor pa se ne strinjamo s tem, da bi učitelj, ki je vpokojen užival večjo doklado, to bi bila zopet nepravilnost. Utemljevati to zahtevo s sličnimi razlogi, da rabi učitelj upokojenec, ki je v mestu boljše obleko, pa ni samo nestvarno, temveč naravnost smešno, da ne rabim drugega izraza. Kje pa je zapisano, da mora upokojenec v mesto? Če gre sploh kak učitelj samostojno v mesto, on že ve, zakaj gre, in je tudi sam odgovoren za eventualne tozadevne posledice. Tudi ne uvidim, zakaj je treba učiti meščanu drugačne obleke kot učitelju vaščanu. Mari smo učitelji zato, da podpiramo modo? Slične trditve dajo doumnevati, da zado-

stujejo učitelju vaščanu eventuelno hrvaške bize in robača brez suknje. Hvala Bogu, da vlada tudi glede tega že jednokopravnost!

— Še enkrat šolske knjige. Prišel bode mogoče še kdo, ki bo kratkoma trdil, da hočem po vsej sili spraviti stare avstrijske knjige v našo šolo in da se mogoče celo ogrevam za ponatis čitank iz bivše dvorne zaloge na Dunaju. Ne, tega nisem mislil nikdar!

Naj bo prepričan tudi tov. Lovšin, da prav tako željno pričakujem novih knjig, kakor on sam. Do natiska novih knjig je še daleč, in do tega časa naj se uporabijo vse uporabne knjige, ker sicer bomo ostali brez knjig. Tovariš Hren je napisal tudi več lepih mislih o knjigah, ki zavračajo Lovšinov strah pred starimi knjigami. V Novem Mestu smo tudi razpravljali o šolskih knjigah in prišli do zaključka, da se naj uporabi, kar je porahnega. Da bo pa naša vlada izdala za prubo naroda tisoče — o tem jako dvomim in bodočnost bo pokazala, da ne gre vse tako hitro, kakor nekateri mislijo. Bomo videli, če sem imel prav!

Račič Božo.

Iz pisarne strokovnega tajništva.

Oprostitev učiteljev-vojakov.

V zadevi tovarišev-vojakov, ki so vpoklicani na dvamesečne orožne vaje, smo intervenirali glede oprostite pri poveljstvu dravske divizije, naj se tovariše oprosti orožnih vaj. Dobili smo sledeče obvestilo:

»S prihodnjim našim poveljem bomo sledečo odredbo objavili:

Vsi učitelji-vojaki, ki so pritegnjeni k orožni vaji, naj se 10 dni pred početkom šole odpuste od vojakov.

Vsak tak posameznik se mora za pravočasen odpust od vojakov pri svoji četi izkazati, da je kot učitelj na kakršnikoli šoli ali zavodu stalno nameščen (bodisi tudi kot provizoričen učitelj) in kedaj mora pričeti s poukom v šoli.«

To smo prejeli in objavljamo prizadetim tovarišem v obvestilo. —

Poziv na Koroško!

Prosimo nujno tovariše, dobre narodne delavce, da se javijo za službovanje na Koroško, vsaj za dobo plebiscita. Stalnim učiteljem ostane dosedanje mesto rezervirano in se zasede samo s suplentsko učno osebo. Ker je stvar eminentne narodne važnosti, zato nujno pozivljamo tovariše, da se javijo in sicer najboljše naravnost na VŠji šol. svet. Moralna dolžnost je, da odide potem nemudoma na odkazano službeno mesto, čim prejme dekret in vztraja tam vsaj do izvedbe plebiscita. Tovariši, na noge! Stvar je veljavna! V interesu stvari je, da se javljajo tovariši z več službenimi leti in že primerno verziranostjo v narodnem propagandnem delu. — Poleg rednih svojih prejemkov dobivajo primerne dnevnice od 16 K naprej. Strokovni tajnik.

Razpis služb.

1. Mestni urad v Ptuj odda 2. začasni službi učiteljic na mestni gospodinjski šoli v »Mladiki«, in sicer eno za kuhanje in gospodinjstvo, drugo za šivanje in krojenje. Rok, do 20. t. m. »Uradni list«, 8. avgusta, št. št. 130.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Non scholae, sed vitae discimur!

Kdor se zanima za šolsko reformo,

.. naj ne zamudi čitati izvajanja

higijenika in šolskega prijatelja

dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

»Nova pota Jugoslovijanov«.

.. Cena 2 K.

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1919 K 208.445-23.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Š šolske manifestacije, v službi italijanske propagande. Nedosegljivi so pa Italijani v pompozni manifestacijah. Ni ga bilo tedna od okupacije našega neodrešenega ozemlja, da bi ne bilo domoljubne prireditve po naših šolah v ital. smislu. Z vsemi mogočimi sredstvi so podpirali vojaki in italijanske oblasti take prireditve, kjer jim je bilo mogoče, ali potom učiteljstva ali potom vojakov, jih prirediti. Otrokom so nakupili igrače in so vse, ki so se prireditve udeležili, obdarovali, da so jih s tem privabili v svoj krog. Obdarovali pa so vsakega otroka tudi z italijansko zastavico s savojskim križem, ki jo je vsak otrok nesej potem na svoj dom. Ponavadi je bila vsaki manifestaciji pridružena tudi kaka prireditev in igra, v kateri so nastopali italijanski vojaki z njim lastnim komedijantstvom. Otroke so pustili k prireditvi in zabavi — brezplačno. Tako so si pridobivali mladino za se in zastrupljali njih mlada srca s protislovenskim duhom. Kmalu so jih naučili klicati: »Viva Italija!« Ni je bilo italijanske manifestacije, da niso k njej pritegnili tudi šolsko mladino. — Položaj je resnejši, nego se ča tu — zavedamo!

Š Kaj bo z učitelji, ki niso rojeni v »Juljski Benečiji«? Po italijanskih zakonih ima vsakdo domovinsko pravico (pristojnost) tam, kjer je rojen. Ostali bi tam tudi vsi oni, ki so si pridobili pravovojno domovinsko pravico na tem ozemlju. Po sklepu delegacije na mirovni konferenci pa nimajo domovinske pravice tam oni, ki so pridobili domovinsko pravico šele po 24. maju 1915 ali pa kot uradniki. Večina domovinske pravice za učiteljstvo bazira na starem avstrijskem zakonu, da so pristojni tja, kjer služujejo. Po zgoraj omenjeni odredbi izgubi mnogo slovenskih učiteljev državljansko pravico na okupiranem ozemlju, če ostane to ozemlje v italijanski posesti. Posledica tega bo, da se bo mnogo slovenskih učiteljev moralo izseliti s tega ozemlja. Pomanjkanje učiteljstva bo postalo zelo občutno. Naše šole bodo ostale brez slovenskega učiteljstva. Na njihovo mesto bo italijanska oblast nastavljala narodno mlačno učiteljstvo ali pa celo Italijane, ki le za silo znajo kak slovenski jezik. Najljubše jim pa bo, če jim zaradi pomanjkanja učiteljstva in s tega vzroka, sploh ne bo treba vzdrževati slovenskih in hrvaških šol. Širil se bo analfabetizem med našim narodom onstran meje. Nujna potreba je, da vzdrže vsaj oni učitelji tam, ki so tamošnji rojaki — v interesu narodne stvari — dolžnost našega naroda pa je, da jim pomaga vzdržati in doprine vse žrtve, ki so potrebne za to. Pa ne tako, kakor se dela dosedaj, temveč drugače!

Š Priznanje, za vzgojo naše mladine iz okupiranega ozemlja. V »Jugoslaviji« je izšla sledeča zahvala: »Ravnatelj državnega učiteljskega v Ljubljani. Podpisani se tem potom kar najsrčneje zahvaljujem gospodu ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani za njegov pravični in možati nastop v prilogi nas ubogih primorskih beguncev, dijakov in dijakin. Lj. zaposlovalnega tečaja goriških učiteljskih v Jugoslaviji z dne 19. t. m. Da, gospod ravnatelj, Vi ste bili oni mož, ki ste se, ne boječe truda in skrbi človekoljubno očetovsko zavzeli za nas uboge pregnance dijakov in dijakinje goriških učiteljskih ter nam omogočili nadaljevanje naših študij, ki bi bile brez Vaše blagotajnosti morale prenehati. In zopet ste Vi oni neustrašen naš dobrotnik, ki se zavzame za naše pravice, koje se nam od gotove strani odrekajo. Zato pa bodite zagotovljeni, gospod ravnatelj, da Vam naša hvaležnost ostane trajna, pa naj se bomo nahajali kjerkoli. Res je, da smo vsled vojne, katera je bila za nas pregnance najbolj kruta, nekaj zamudili v naših študijah, gotovo pa ne bi v poučevanju zaostajali za absolventi gimnazij in realk, katera se nam prednjači. Kajti mi smo oni naraščaj, ki je v najtežjih časih z največjimi žrtvami in šikanami od vseh strani gojil veselje do učiteljstva in ne morda kot se bo danes izjavil marsikdo, le ker so naši predniki in stanovski tovariši s trdom in največjim naporom prišli do svojih delnih pravic. Ravnotako moramo povdariti Vaše besede, gospod ravnatelj, da ako kdo zasluži ovaževanja, smo to gotovo v prvi vrsti mi pregnanci glede zaslužka, kakor je to že pred časom navajal naš zaslužni primorski poslanec gospod dr. Dinko Puc. Proseč Vas, gospod ravnatelj, Vaše nadaljne blagotajnosti, se Vam še enkrat kar najsrčneje zahvaljujem: tretjeletniki goriškega zaposlovalnega tečaja.« — Morda se danes niti ne zavedamo, kako veliko delo za bodočnost vršimo, če s posebno skrbnostjo in posebno človekoljubnostjo vzgajamo in podpiramo našo narodno mladino iz okupiranega ozemlja. Zavedati se moramo pri tem, da s tem vzgajamo naše

prve in najboljše bojovnike za naše bodoče delo — za ujedinjenje. Zato gorenjemu priznanju — tudi naše stanovsko priznanje. Našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam pa kličemo: pogumno naprej!

Š Pomanjkanje učiteljstva na zasedenem Krasu. Generalno tajništvo za civilne stvari je izdalo naslednji odlok, naslovljen na civilne komisarijate v Tolminu, Sežani, Gradiscu, Logatcu, Postojni in Kopru: »Da se odpomore pomanjkanju slovenskih učiteljev in da se omogoči učiteljskim kandidatom odpustni izpit, je generalno tajništvo odredilo, da se bodo vršili zrelostni izpiti najbrž v prvi polovici meseca septembra. Civilni komisarijati se naprošajo, da obvestijo o teh izpiti učiteljske kandidate in kandidatnje, ki prebivajo v njihovem področju. Kandidati in kandidatnje naj pošljejo svoje prošnje za pristupitev k izpitu, opremljene s krstnim listom in zadnjim učiteljskim izprijemalom, šolskemu oddelku civilnega komisarijata za goriški politični okraj.

Kronika.

— Za slovensko bogoslužje in moderniziranje cerkve. V zadnjem času se vrši med duhovščino velepomembno gibanje, ki bo imelo tudi na naše narodno življenje velik vpliv, ako se proizvede in če prodre narodna duhovščina s svojimi idejami, nasproti konservativni duhovščini.

Posebno se je razširilo to gibanje v državah, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske.

Dosedaj tlačena nižja duhovščina se upira nadvladi višje duhovščine in zahteva enakopravnost tudi zase.

Zahteve so sledeče:

1. Demokratizacija cerkvene uprave, kjer naj soddločuje tudi laični element.
2. Škofo naj voli duhovščina in verniki; istotako župnike.
3. Duhovniške plače se morajo urediti, potom tozadevne službene pragmatike.
4. Odpraviti se morajo ogromne razlike v dohodkih nižje in višje duhovščine.
5. Patriarhalno razmerje v duhovniški organizaciji mora prenehati. Zahteva se službeno razmerje kot med državnim uradnikom.
6. Duhovniki hočejo biti svobodni državljani.
7. Odprava celibata. Hočejo se tudi ženiti.
8. Nastopi naj v njihovem delokrogu zistem delitve dela.

Jugoslovansko gibanje med duhovščino je zavzelo sledeče stališče in vidno pridobiva na obsegu:

1. Jugoslovanska narodna cerkev. Treba je ustvariti cerkveno edinstvo med pravoslavni in katoličani v Jugoslaviji. Mora se izpeljati akcija, da se obe veroizpovedi zedinita. Po volji naroda naj se v celoti en narodni jezik pri službi božji. Podoben pokret se vrši po vsem svetu. Vsak narod naj ima svoje pravice, svojo cerkev, svoje bogoslužje.

2. Popolna demokratizacija cerkve. Škofo in druge duhovnike nastavlja in odstavljala narod sam. Samovoljni režim cerkvenih mogotcev mora popolnoma pasti. V zmislu velike Demokracije mora enkrat za vselej prenehati duhovna strahovlada. Cerkevno premoženje pripada narodu, oziroma državi.

3. Duhovniki so svobodni državljani. z istimi pravicami in dolžnostmi kakor vs drugi. Svobodno se lahko ženijo in pečajo s katerimkoli delom. Smejo živeti in delati kakor vsak drug človek. Niso naj civilno obleko, kakor drugi ljudje.

4. Nazivljejo pa se ti duhovniki narodni, da se ločijo od oficijelnih rimskih duhovnikov. Za narodnega svečenika smatra ta struja dotičnika, ki se posveti z dušo in telesom delu za ljudstvo.

To je najradikalnejše krilo med reformistično hrvaško duhovščino. Svoj delokrog so prenesli izven cerkve. Hodijo med ljudstvo. Pridigajo pod milim nebom, ker jim je pot v cerkev zaprta. Zbirajo se okrog »Splistkega Naroda«. Ljudstvo jih sluša in jim sledi kakor prorokom.

— Prekurnost definitivno priznana Jugoslaviji. Fracosko poslaništvo je obvestilo kraljevsko vlado SHS, da je mirovna konferenca v Parizu definitivno priznala našemu kraljevstvu ozemlje Prekmurja in da je pristalo na to, da to ozemlje takoj zasedejo naše čete. — S tem so za Slovenijo nastale zopet nove naloge, ker pripade šolstvo na tem ozemlju v področje Višjega šolskega sveta za Slovenijo. Potreba bo zopet novih učnih oseb za to ozemlje in, ustanavljanje novih šol na tem ozemlju. Pridobili smo s tem lepo številko našega nadarjenega naroda in lep kos

rodovitne zemlje, naše organizacije pa hvaležno polje za razširjenje in stanovsko delovanje.

Zborovanje jugoslovanskih katehetov. Prva konferenca jugoslovanskih katehetov v Zagrebu je dovršila svoja posvetovanja 6. t. m. opoldne. Krona posvetovanja je bila resolucija, v kateri vzbuja pozornost točka o bratstvu in medsebojni ljubavi katoliškega in pravoslavnega duhovništva ter o modernem učnem načrtu za verski pouk v srednjih šolah.

Književnost in umetnost.

Izšel je »Naš Glas«, glasilo »Centralnog Saveza javnih namještenika u kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca.« Izhaja v vseh treh narečjih: za sedaj v latinici. Začasno bo izhajal polmesečno na osmero straneh in se čimprej izpremeni v tednik ter sčasoma v dnevnik. Zagovarjal bo interese državnih nameščencev. Izšel je sedaj v 28.000 izvodih in smo prepričani, da se v kratkem naklada znatno dvigne ker je namenjen državnim uslužbencem vsega kraljevstva.

Tudi učitelji smo v zadnjem času postali državni uradniki, zato imamo svoje interese do novega lista in tudi do splošne organizacije državnega uradništva. Zavzeti bo treba v tem oziru svoje stališče. Za enkrat mora biti naše stremljenje osredotočeno v snujočo se skupno organizacijo vsega učiteljstva v krajevini, v UJU in skupno z vsem organiziranim učiteljstvom v UJU, bomo potem sklepali o pogojih, na podlagi katerih naj potem organizirani deli naše organizacije ali pa celota pristopi v »C. S. j. n. u. k. SHS.«

List priporočamo! Stane do konca leta 7 K, na mesec 1 K 40 vin. in se naroča v Ljubljani, Rimska cesta št. 20/II., kjer je tudi uredništvo.

»Zvonček« je mladinski list s podobami, ki izhaja pod spretnim uredništvom višjega šolskega nadzornika Engelberta Gangla, odličnega našega mladinskega pisatelja. Smelo trdimo, da tako dobrega in lepega lista tudi drugi večji narodi nimajo. L. Gangl je znal zbrati okoli sebe številno spretnih mladinskih pisateljev, ki mu pomagajo list: zalagati z najtečnejšo dušno hrano za našo nežno mladino. Le škoda, da v teh abnormnih časih list ne izhaja redno: no, ta nedostatek odpade, čim nastanejo boljše razmere. List zasluži vsega priporočila in podpore. Žal, da mu te ne naklanjajo celo ljudje, ki bi to morali storiti v blaginjo naše mladine. Tako n. pr. je še mnogo šol tudi na Kranjskem, ki niso naročnice na ta izborni list. Temu so krivi največ naši krajni šolski sveti, pred vsem njih predsedniki, ki so večinoma naši — župniki. Ti listu niso prijazni že zaradi narodno-naprednega uredništva; zato pri šolskih preliminarjih črtajo »Zvonček« ter vsiljujejo »Vitec« z »Angelčkom«, ki sta lista pod duhovskim protektoratom in vodstvom. Upam pa, da bode bolje v najkrajšem času; kajti bliža se konec krajnim šolskim svetom in duhovski komandi v šoli! Vi pa, cenj. čitatelji »Domovine«, ki imate šolodno mladino: naročite »Zvonček«. Boljšega lista si ne moremo želeli za vašo otroke! Naročuje se pod naslovom Upravištvo »Zvonček«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. »Zvonček« je mesečnik, ki stane 15 K za leto. — Tako piše zadnja številka »Domovine« o našem mladinskem listu. Tovariši, zavedajmo se tudi sami svojih listov, za katere nas tovariši drugih naročnikov zavirajo in razširimo jih v svojih vrstah in med ljudstvom!

Polemika.

— »Za pravo upokojenega učiteljstva.« (Prejeli smo in priobčujemo.) Članek pod tem naslovom v »Uč. Tov.« mi sili pero v roko, da skušam ovreči nekatere nestvarne razloge, s katerimi zagovarja nek tovariš-upokojenec, sicer svojo upravičeno zahtevo po drag. dokladi, v isti izmeri, kot jih uživa akt. učiteljstvo. Da, enakopravnost dosledno, to zahtevamo; nikakor pa se ne strinjamo s tem, da bi učitelj, ki je vpokojen užival večjo doklado, to bi bila zopet nepravilnost. Utemljevati to zahtevo s sličnimi razlogi, da rabi učitelj upokojenec, ki je v mestu boljše obleko, pa ni samo nestvarno, temveč naravnost smešno, da ne rabim drugega izraza. Kje pa je zapisano, da mora upokojenec v mesto? Če gre sploh kak učitelj samostojno v mesto, on že ve, zakaj gre, in je tudi sam odgovoren za eventualne tozadevne posledice. Tudi ne uvidim, zakaj je treba učiti meščanu drugačne obleke kot učitelju vaščanu. Mari smo učitelji zato, da podpiramo modo? Slične trditve dajo doumnevati, da zado-

stujejo učitelju vaščanu eventuelno hrvaške bize in robača brez suknje. Hvala Bogu, da vlada tudi glede tega že jednokopravnost!

— Še enkrat šolske knjige. Prišel bode mogoče še kdo, ki bo kratkoma trdil, da hočem po vsej sili spraviti stare avstrijske knjige v našo šolo in da se mogoče celo ogrevam za ponatis čitank iz bivše dvorne zaloge na Dunaju. Ne, tega nisem mislil nikdar!

Naj bo prepričan tudi tov. Lovšin, da prav tako željno pričakujem novih knjig, kakor on sam. Do natiska novih knjig je še daleč, in do tega časa naj se uporabijo vse uporabne knjige, ker sicer bomo ostali brez knjig. Tovariš Hren je napisal tudi več lepih mislih o knjigah, ki zavračajo Lovšinov strah pred starimi knjigami. V Novem Mestu smo tudi razpravljali o šolskih knjigah in prišli do zaključka, da se naj uporabi, kar je porahnega. Da bo pa naša vlada izdala za prubo naroda tisoče — o tem jako dvomim in bodočnost bo pokazala, da ne gre vse tako hitro, kakor nekateri mislijo. Bomo videli, če sem imel prav!

Račič Božo.

Iz pisarne strokovnega tajništva.

Oprostitev učiteljev-vojakov.

V zadevi tovarišev-vojakov, ki so vpoklicani na dvamesečne orožne vaje, smo intervenirali glede oprostite pri poveljstvu dravske divizije, naj se tovariše oprosti orožnih vaj. Dobili smo sledeče obvestilo:

»S prihodnjim našim poveljem bomo sledečo odredbo objavili:

Vsi učitelji-vojaki, ki so pritegnjeni k orožni vaji, naj se 10 dni pred početkom šole odpuste od vojakov.

Vsak tak posameznik se mora za pravočasen odpust od vojakov pri svoji četi izkazati, da je kot učitelj na kakršnikoli šoli ali zavodu stalno nameščen (bodisi tudi kot provizoričen učitelj) in kedaj mora pričeti s poukom v šoli.«

To smo prejeli in objavljamo prizadetim tovarišem v obvestilo. —

Poziv na Koroško!

Prosimo nujno tovariše, dobre narodne delavce, da se javijo za službovanje na Koroško, vsaj za dobo plebiscita. Stalnim učiteljem ostane dosedanje mesto rezervirano in se zasede samo s suplentsko učno osebo. Ker je stvar eminentne narodne važnosti, zato nujno pozivljamo tovariše, da se javijo in sicer najboljše naravnost na VŠji šol. svet. Moralna dolžnost je, da odide potem nemudoma na odkazano službeno mesto, čim prej dekreto in vztraja tam vsaj do izvedbe plebiscita. Tovariši, na noge! Stvar je veljavna! V interesu stvari je, da se javljajo tovariši z več službenimi leti in že primerno verziranostjo v narodnem propagandnem delu. — Poleg rednih svojih prejemkov dobivajo primerne dnevnice od 16 K naprej. Strokovni tajnik.

Razpis služb.

1. Mestni urad v Ptuj odda 2. začasni službi učiteljic na mestni gospodinjstvi šoli v »Mladiki«, in sicer eno za kuhanje in gospodinjstvo, drugo za šivanje in krojenje. Rok, do 20. t. m. »Uradni list«, 8. avgusta, št. št. 130.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Non scholae, sed vitae discimus!

Kdor se zanima za šolsko reformo,

.. naj ne zamudi čitati izvajanja

higijenika in šolskega prijatelja

dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

»Nova pota Jugoslovijanov«.

.. Cena 2 K.

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,

v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1919 K 208.445-23.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Š šolske manifestacije, v službi italijanske propagande. Nedosegljivi so pa Italijani v pompozni manifestacijah. Ni ga bilo tedna od okupacije našega neodrešenega ozemlja, da bi ne bilo domoljubne prireditve po naših šolah v ital. smislu. Z vsemi mogočimi sredstvi so podpirali vojaki in italijanske oblasti take prireditve, kjer jim je bilo mogoče, ali potom učiteljstva ali potom vojakov, jih prirediti. Otrokom so nakupili igrače in so vse, ki so se prireditve udeležili, obdarovali, da so jih s tem privabili v svoj krog. Obdarovali pa so vsakega otroka tudi z italijansko zastavico s savojskim križem, ki jo je vsak otrok nesej potem na svoj dom. Ponavadi je bila vsaki manifestaciji pridružena tudi kaka prireditev in igra, v kateri so nastopali italijanski vojaki z njim lastnim komedijantstvom. Otroke so pustili k prireditvi in zabavi — brezplačno. Tako so si pridobivali mladino za se in zastrupljali njih mlada srca s protislovenskim duhom. Kmalu so jih naučili klicati: »Viva Italija!« Ni je bilo italijanske manifestacije, da niso k njej pritegnili tudi šolsko mladino. — Položaj je resnejši, nego se ča tu — zavedamo!

Š Kaj bo z učitelji, ki niso rojeni v »Julijki Benečiji«? Po italijanskih zakonih ima vsakdo domovinsko pravico (pristojnost) tam, kjer je rojen. Ostali bi tam tudi vsi oni, ki so si pridobili pravovojno domovinsko pravico na tem ozemlju. Po sklepu delegacije na mirovni konferenci pa nimajo domovinske pravice tam oni, ki so pridobili domovinsko pravico šele po 24. maju 1915 ali pa kot uradniki. Večina domovinske pravice za učiteljstvo bazira na starem avstrijskem zakonu, da so pristojni tja, kjer služujejo. Po zgoraj omenjeni odredbi izgubi mnogo slovenskih učiteljev državljansko pravico na okupiranem ozemlju, če ostane to ozemlje v italijanski posesti. Posledica tega bo, da se bo mnogo slovenskih učiteljev moralo izseliti s tega ozemlja. Pomanjkanje učiteljstva bo postalo zelo občutno. Naše šole bodo ostale brez slovenskega učiteljstva. Na njihovo mesto bo italijanska oblast nastavljala narodno mlačno učiteljstvo ali pa celo Italijane, ki le za silo znajo kak slovenski jezik. Najljubše jim pa bo, če jim zaradi pomanjkanja učiteljstva in s tega vzroka, sploh ne bo treba vzdrževati slovenskih in hrvaških šol. Širil se bo analfabetizem med našim narodom onstran meje. Nujna potreba je, da vzdrže vsaj oni učitelji tam, ki so tamošnji rojaki — v interesu narodne stvari — dolžnost našega naroda pa je, da jim pomaga vzdržati in doprine vse žrtve, ki so potrebne za to. Pa ne tako, kakor se dela dosedaj, temveč drugače!

Š Priznanje, za vzgojo naše mladine iz okupiranega ozemlja. V »Jugoslaviji« je izšla sledeča zahvala: »Ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani. Podpisani se tem potom kar najsrčneje zahvaljujemo gospodu ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani za njegov pravični in možati nastop v prilogi nas ubogih primorskih beguncev, dijakov in dijakin. Lj. zaposlovalnega tečaja goriških učiteljskih v Jugoslaviji z dne 19. t. m. Da, gospod ravnatelj, Vi ste bili oni mož, ki ste se, ne boječe truda in skrbi človekoljubno očetovsko zavzeli za nas uboge pregnance dijakov in dijakinje goriških učiteljskih ter nam omogočili nadaljevanje naših študij, ki bi bile brez Vaše blagotajnosti morale prenehati. In zopet ste Vi oni neustrašen naš dobrotnik, ki se zavzame za naše pravice, koje se nam od gotove strani odrekajo. Zato pa bodite zagotovljeni, gospod ravnatelj, da Vam naša hvaležnost ostane trajna, pa naj se bomo nahajali kjerkoli. Res je, da smo vsled vojne, katera je bila za nas pregnance najbolj kruta, nekaj zamudili v naših študijah, gotovo pa ne bi v poučevanju zaostajali za absolventi gimnazij in realk, katera se nam prednjači. Kajti mi smo oni naraščaj, ki je v najtežjih časih z največjimi žrtvami in šikanami od vseh strani gojil veselje do učiteljstva in ne morda kot se bo danes izjavil marsikdo, le ker so naši predniki in stanovski tovariši s trdom in največjim naporom prišli do svojih delnih pravic. Ravnotako moramo povdariti Vaše besede, gospod ravnatelj, da ako kdo zasluži ovaževanja, smo to gotovo v prvi vrsti mi pregnanci glede zaslužka, kakor je to že pred časom navajal naš zaslužni primorski poslanec gospod dr. Dinko Puc. Proseč Vas, gospod ravnatelj, Vaše nadaljne blagotajnosti, se Vam še enkrat kar najsrčneje zahvaljujemo: tretjeletniki goriškega zaposlovalnega tečaja.« — Morda se danes niti ne zavedamo, kako veliko delo za bodočnost vršimo, če s posebno skrbnostjo in posebno človekoljubnostjo vzgajamo in podpiramo našo narodno mladino iz okupiranega ozemlja. Zavedati se moramo pri tem, da s tem vzgajamo naše

prve in najboljše bojovnike za naše bodoče delo — za ujedinjenje. Zato gorenjemu priznanju — tudi naše stanovsko priznanje. Našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam pa kličemo: pogumno naprej!

Š Pomanjkanje učiteljstva na zasednem Krasu. Generalno tajništvo za civilne stvari je izdalo naslednji odlok, naslovljen na civilne komisarijate v Tolminu, Sežani, Gradšcu, Logatcu, Postojni in Kopru: »Da se odpomore pomanjkanju slovenskih učiteljev in da se omogoči učiteljskim kandidatom odpustni izpit, je generalno tajništvo odredilo, da se bodo vršili zrelostni izpiti najbrž v prvi polovici meseca septembra. Civilni komisarijati se naprošajo, da obvestijo o teh izpiti učiteljske kandidate in kandidatnje, ki prebivajo v njihovem področju. Kandidati in kandidatnje naj pošljejo svoje prošnje za pristupitev k izpitu, opremljene s krstnim listom in zadnjim učiteljskim izprijemalom, šolskemu oddelku civilnega komisarijata za goriški politični okraj.

Kronika.

— Za slovensko bogoslužje in moderniziranje cerkve. V zadnjem času se vrši med duhovščino velepomembno gibanje, ki bo imelo tudi na naše narodno življenje velik vpliv, ako se proizvede in če prodre narodna duhovščina s svojimi idejami, nasproti konservativni duhovščini.

Posebno se je razširilo to gibanje v državah, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske.

Dosedaj tlačena nižja duhovščina se upira nadvladi višje duhovščine in zahteva enakopravnost tudi zase.

Zahteve so sledeče:

1. Demokratizacija cerkvene uprave, kjer naj soddločuje tudi laični element.
2. Škofo naj voli duhovščina in verniki; istotako župnike.
3. Duhovniške plače se morajo urediti, potom tozadevne službene pragmatike.
4. Odpraviti se morajo ogromne razlike v dohodkih nižje in višje duhovščine.
5. Patriarhalno razmerje v duhovniški organizaciji mora prenehati. Zahteva se službeno razmerje kot med državnim uradnikom.
6. Duhovniki hočejo biti svobodni državljani.
7. Odprava celibata. Hočejo se tudi ženiti.
8. Nastopi naj v njihovem delokrogu zistem delitve dela.

Jugoslovansko gibanje med duhovščino je zavzelo sledeče stališče in vidno pridobiva na obsegu:

1. Jugoslovanska narodna cerkev. Treba je ustvariti cerkveno edinstvo med pravoslavni in katoličani v Jugoslaviji. Mora se izpeljati akcija, da se obe veroizpovedi zedinita. Po volji naroda naj se v celoti obnovi narodni jezik pri službi božji. Podoben pokret se vrši po vsem svetu. Vsak narod naj ima svoje pravice, svojo cerkev, svoje bogoslužje.
2. Popolna demokratizacija cerkve. Škofo in druge duhovnike nastavlja in odstavljala narod sam. Samovoljni režim cerkvenih mogotcev mora popolnoma pasti. V zmislu velike Demokracije mora enkrat za vselej prenehati duhovna strahovlada. Cerkevno premoženje pripada narodu, oziroma državi.
3. Duhovniki so svobodni državljani. z istimi pravicami in dolžnostmi kakor vs drugi. Svobodno se lahko ženijo in pečajo s katerimkoli delom. Smejo živeti in delati kakor vsak drug človek. Niso naj civilno obleko, kakor drugi ljudje.
4. Nazivljejo pa se ti duhovniki narodni, da se ločijo od oficijelnih rimskih duhovnikov. Za narodnega svečenika smatra ta struja dotičnika, ki se posveti z dušo in telesom delu za ljudstvo.

To je najradikalnejše krilo med reformistično hrvaško duhovščino. Svoj delokrog so prenesli izven cerkve. Hodijo med ljudstvo. Pridigajo pod milim nebom, ker jim je pot v cerkev zaprta. Zbirajo se okrog »Splistkega Naroda«. Ljudstvo jih sluša in jim sledi kakor prorokom.

— Prekurirje definitivno priznana Jugoslaviji. Fracosko poslaništvo je obvestilo kraljevsko vlado SHS, da je mirovna konferenca v Parizu definitivno priznala našem kraljevstvu ozemlje Prekmurja in da je pristalo na to, da to ozemlje takoj zasedejo naše čete. — S tem so za Slovenijo nastale zopet nove naloge, ker pripade šolstvo na tem ozemlju v področje Višjega šolskega sveta za Slovenijo. Potreba bo zopet novih učnih oseb za to ozemlje in, ustanavljanje novih šol na tem ozemlju. Pridobili smo s tem lepo številko našega nadarjenega naroda in lep kos

rodovitne zemlje, naše organizacije pa hvaležno polje za razširjenje in stanovsko delovanje.

Zborovanje jugoslovanskih katehetov. Prva konferenca jugoslovanskih katehetov v Zagrebu je dovršila svoja posvetovanja 6. t. m. opoldne. Krona posvetovanja je bila resolucija, v kateri vzbuja pozornost točka o bratstvu in medsebojni ljubavi katoliškega in pravoslavnega duhovništva ter o modernem učnem načrtu za verski pouk v srednjih šolah.

Književnost in umetnost.

Izšel je »Naš Glas«, glasilo »Centralnog Saveza javnih namještenika u kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca.« Izhaja v vseh treh narečjih: za sedaj v latinici. Začasno bo izhajal polmesečno na osmero straneh in se čimprej izpremeni v tednik ter sčasoma v dnevnik. Zagovarjal bo interese državnih nameščencev. Izšel je sedaj v 28.000 izvodih in smo prepričani, da se v kratkem naklada znatno dvigne ker je namenjen državnim uslužbencem vsega kraljevstva.

Tudi učitelji smo v zadnjem času postali državni uradniki, zato imamo svoje interese do novega lista in tudi do splošne organizacije državnega uradništva. Zavzeti bo treba v tem oziru svoje stališče. Za enkrat mora biti naše stremljenje osredotočeno v snujočo se skupno organizacijo vsega učiteljstva v krajevini, v UJU in skupno z vsem organiziranim učiteljstvom v UJU, bomo potem sklepali o pogojih, na podlagi katerih naj potem organizirani deli naše organizacije ali pa celota pristopi v »C. S. j. n. u. k. SHS.«

List priporočamo! Stane do konca leta 7 K, na mesec 1 K 40 vin. in se naroča v Ljubljani, Rimska cesta št. 20/II., kjer je tudi uredništvo.

»Zvonček« je mladinski list s podobami, ki izhaja pod spretnim uredništvom višjega šolskega nadzornika Engelberta Gangla, odličnega našega mladinskega pisatelja. Smelo trdimo, da tako dobrega in lepega lista tudi drugi večji narodi nimajo. L. Gangl je znal zbrati okoli sebe število spretnih mladinskih pisateljev, ki mu pomagajo list: zalagati z najtečnejšo dušno hrano za našo nežno mladino. Le škoda, da v teh abnormnih časih list ne izhaja redno: no, ta nedostatek odpade, čim nastanejo boljše razmere. List zasluži vsega priporočila in podpore. Žal, da mu te ne naklanjajo celo ljudje, ki bi to morali storiti v blaginjo naše mladine. Tako n. pr. je še mnogo šol tudi na Kranjskem, ki niso naročnice na ta izborni list. Temu so krivi največ naši krajni šolski sveti, pred vsem njih predsedniki, ki so večinoma naši — župniki. Ti listu niso prijazni že zaradi narodno-naprednega uredništva; zato pri šolskih preliminarjih črtajo »Zvonček« ter vsiljujejo »Vitec« z »Angelčkom«, ki sta lista pod duhovskim protektoratom in vodstvom. Upam pa, da bode bolje v najkrajšem času; kajti bliža se konec krajnim šolskim svetom in duhovski komandi v šoli! Vi pa, cenj. čitatelji »Domovine«, ki imate šolodno mladino: naročite »Zvonček«. Boljšega lista si ne moremo želeli za vašo otroke! Naročuje se pod naslovom Upravištvo »Zvonček«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. »Zvonček« je mesečnik, ki stane 15 K za leto. — Tako piše zadnja številka »Domovine« o našem mladinskem listu. Tovariši, zavedajmo se tudi sami svojih listov, za katere nas tovariši drugih naročnikov zavirajo in razširimo jih v svojih vrstah in med ljudstvom!

Polemika.

— »Za pravo upokojenega učiteljstva.« (Prejeli smo in priobčujemo.) Clane pod tem naslovom v »Uč. Tov.« mi sili pero v roko, da skušam ovreči nekatere nestvarne razloge, s katerimi zagovarja nek tovariš-upokojenec, sicer svojo upravičeno zahtevo po drag. dokladi, v isti izmeri, kot jih uživa akt. učiteljstvo. Da, enakopravnost dosledno, to zahtevamo; nikakor pa se ne strinjam s tem, da bi učitelj, ki je vpokojen užival večjo doklado, to bi bila zopet nepravilnost. Utemljevati to zahtevo s sličnimi razlogi, da rabi učitelj upokojenec, ki je v mestu boljše obleko, pa ni samo nestvarno, temveč naravnost smešno, da ne rabim drugega izraza. Kje pa je zapisano, da mora upokojenec v mesto? Če gre sploh kak učitelj samostojno v mesto, on že ve, zakaj gre, in je tudi sam odgovoren za eventualne tozadevne posledice. Tudi ne uvidim, zakaj je treba učiti meščanu drugačne obleke kot učitelju vaščanu. Mari smo učitelji zato, da podpiramo modo? Slične trditve dajo doumnevati, da zado-

stujejo učitelju vaščanu eventualno hrvaške bize in robača brez suknje. Hvala Bogu, da vlada tudi glede tega že jednokopravnost!

— Še enkrat šolske knjige. Prišel bode mogoče še kdo, ki bo kratkoma trdil, da hočem po vsej sili spraviti stare avstrijske knjige v našo šolo in da se mogoče celo ogrevam za ponatis čitank iz bivše dvorne zaloge na Dunaju. Ne, tega nisem mislil nikdar!

Naj bo prepričan tudi tov. Lovšin, da prav tako željno pričakujem novih knjig, kakor on sam. Do natisa novih knjig je še daleč, in do tega časa naj se uporabijo vse uporabne knjige, ker sicer bomo ostali brez knjig. Tovariš Hren je napisal tudi več lepih mislih o knjigah, ki zavračajo Lovšinov strah pred starimi knjigami. V Novem Mestu smo tudi razpravljali o šolskih knjigah in prišli do zaključka, da se naj uporabi, kar je porahnega. Da bo pa naša vlada izdala za prubo naroda tisoče — o tem jako dvomim in bodočnost bo pokazala, da ne gre vse tako hitro, kakor nekateri mislijo. Bomo videli, če sem imel prav!

Račič Božo.

Iz pisarne strokovnega tajništva.

Oprostitev učiteljev-vojakov.

V zadevi tovarišev-vojakov, ki so vpoklicani na dvamesečne orožne vaje, smo intervenirali glede oprostite pri poveljstvu dravske divizije, naj se tovariše oprosti orožnih vaj. Dobili smo sledeče obvestilo:

»S prihodnjim našim poveljem bomo sledečo odredbo objavili:

Vsi učitelji-vojaki, ki so pritegnjeni k orožni vaji, naj se 10 dni pred početkom šole odpuste od vojakov.

Vsak tak posameznik se mora za pravočasen odpust od vojakov pri svoji četi izkazati, da je kot učitelj na kakršnikoli šoli ali zavodu stalno nameščen (bodisi tudi kot provizoričen učitelj) in kedaj mora pričeti s poukom v šoli.«

To smo prejeli in objavljamo prizadetim tovarišem v obvestilo. —

Poziv na Koroško!

Prosimo nujno tovariše, dobre narodne delavce, da se javijo za službovanje na Koroško, vsaj za dobo plebiscita. Stalnim učiteljem ostane dosedanje mesto rezervirano in se zasede samo s suplentsko učno osebo. Ker je stvar eminentne narodne važnosti, zato nujno pozivljamo tovariše, da se javijo in sicer najboljše naravnost na VŠji šol. svet. Moralna dolžnost je, da odide potem nemudoma na odkazano službeno mesto, čim prejme dekret in vztraja tam vsaj do izvedbe plebiscita. Tovariši, na noge! Stvar je veljavna! V interesu stvari je, da se javljajo tovariši z več službenimi leti in že primerno verziranostjo v narodnem propagandnem delu. — Poleg rednih svojih prejemkov dobivajo primerne dnevnice od 16 K naprej. Strokovni tajnik.

Razpis služb.

1. Mestni urad v Ptuj odda 2. začasni službi učiteljic na mestni gospodinjstvi šoli v »Mladiki«, in sicer eno za kuhanje in gospodinjstvo, drugo za šivanje in krojenje. Rok, do 20. t. m. »Uradni list«, 8. avgusta, št. št. 130.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Non scholae, sed vitae discimus!

Kdor se zanima za šolsko reformo,

.. naj ne zamudi čitati izvajanja

higijenika in šolskega prijatelja

dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

»Nova pota Jugoslovijanov«.

.. Cena 2 K.

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,

v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1919 K 208.445-23.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Š šolske manifestacije, v službi italijanske propagande. Nedosegljivi so pa Italijani v pompozni manifestacijah. Ni ga bilo tedna od okupacije našega neodrešenega ozemlja, da bi ne bilo domoljubne prireditve po naših šolah v ital. smislu. Z vsemi mogočimi sredstvi so podpirali vojaki in italijanske oblasti take prireditve, kjer jim je bilo mogoče, ali potom učiteljstva ali potom vojakov, jih prirediti. Otrokom so nakupili igrače in so vse, ki so se prireditve udeležili, obdarovali, da so jih s tem privabili v svoj krog. Obdarovali pa so vsakega otroka tudi z italijansko zastavico s savojskim križem, ki jo je vsak otrok nesei potem na svoj dom. Ponavadi je bila vsaki manifestaciji pridružena tudi kaka prireditev in igra, v kateri so nastopali italijanski vojaki z njim lastnim komedijantstvom. Otroke so pustili k prireditvi in zabavi — brezplačno. Tako so si pridobivali mladino za se in zastrupljali njih mlada srca s protislovenskim duhom. Kmalu so jih naučili klicati: »Viva Italija!« Ni je bilo italijanske manifestacije, da niso k njej pritegnili tudi šolsko mladino. — Položaj je resnejši, nego se ča tu — zavedamo!

Š Kaj bo z učitelji, ki niso rojeni v »Juljski Benečiji«? Po italijanskih zakonih ima vsakdo domovinsko pravico (pristojnost) tam, kjer je rojen. Ostali bi tam tudi vsi oni, ki so si pridobili pravovojno domovinsko pravico na tem ozemlju. Po sklepu delegacije na mirovni konferenci pa nimajo domovinske pravice tam oni, ki so pridobili domovinsko pravico šele po 24. maju 1915 ali pa kot uradniki. Večina domovinske pravice za učiteljstvo bazira na starem avstrijskem zakonu, da so pristojni tja, kjer služujejo. Po zgoraj omenjeni odredbi izgubi mnogo slovenskih učiteljev državljansko pravico na okupiranem ozemlju, če ostane to ozemlje v italijanski posesti. Posledica tega bo, da se bo mnogo slovenskih učiteljev moralo izseliti s tega ozemlja. Pomanjkanje učiteljstva bo postalo zelo občutno. Naše šole bodo ostale brez slovenskega učiteljstva. Na njihovo mesto bo italijanska oblast nastavljala narodno mlačno učiteljstvo ali pa celo Italijane, ki le za silo znajo kak slovenski jezik. Najljubše jim pa bo, če jim zaradi pomanjkanja učiteljstva in s tega vzroka, sploh ne bo treba vzdrževati slovenskih in hrvatskih šol. Širil se bo analfabetizem med našim narodom onstran meje. Nujna potreba je, da vzdrže vsaj oni učitelji tam, ki so tamošnji rojaki — v interesu narodne stvari — dolžnost našega naroda pa je, da jim pomaga vzdržati in doprineše vse žrtve, ki so potrebne za to. Pa ne tako, kakor se dela dosedaj, temveč drugače!

Š Priznanje, za vzgojo naše mladine iz okupiranega ozemlja. V »Jugoslaviji« je izšla sledeča zahvala: »Ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani. Podpisani se tem potom kar najsrčneje zahvaljujejo gospodu ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani za njegov pravični in možati nastop v prilogi nas ubogih primorskih beguncev, dijakov in dijakin. Lj. zaposlovalnega tečaja goriških učiteljskih v Jugoslaviji z dne 19. t. m. Da, gospod ravnatelj, Vi ste bili oni mož, ki ste se, ne boječ truda in skrbi človekoljubno očetovsko zavzeli za nas uboge pregnance dijakov in dijakinje goriških učiteljskih ter nam omogočili nadaljevanje naših študij, ki bi bile brez Vaše blagonaklonjenosti morale prenehati. In zopet ste Vi oni neustrašen naš dobrotnik, ki se zavzame za naše pravice, koje se nam od gotove strani odrekajo. Zato pa bodite zagotovljeni, gospod ravnatelj, da Vam naša hvaležnost ostane trajna, pa naj se bomo nahajali kjerkoli. Res je, da smo vsled vojne, katera je bila za nas pregnance najbolj kruta, nekaj zamudili v naših študijah, gotovo pa ne bi v poučevanju zaostajali za absolventi gimnazij in realk, katera se nam prednjači. Kajti mi smo oni naraščaj, ki je v najtežjih časih z največjimi žrtvami in šikanami od vseh strani gojil veselje do učiteljstva in ne morda kot se bo danes izjavil marsikdo, le ker so naši predniki in stanovski tovariši s trdom in največjim naporom prišli do svojih delnih pravic. Ravnotako moramo povdariti Vaše besede, gospod ravnatelj, da ako kdo zasluži ovaževanja, smo to gotovo v prvi vrsti mi pregnanci glede zaslužka, kakor je to že pred časom navajal naš zaslužni primorski poslanec gospod dr. Dinko Puc. Proseč Vas, gospod ravnatelj, Vaše nadaljne blagonaklonjenosti, se Vam še enkrat kar najsrčneje zahvaljujemo: tretjeletniki goriškega zaposlovalnega tečaja.« — Morda se danes niti ne zavedamo, kako veliko delo za bodočnost vršimo, če s posebno skrbnostjo in posebno človekoljubnostjo vzgajamo in podpiramo našo narodno mladino iz okupiranega ozemlja. Zavedati se moramo pri tem, da s tem vzgajamo naše

prve in najboljše bojovnike za naše bodoče delo — za ujedinjenje. Zato gorenjemu priznanju — tudi naše stanovsko priznanje. Našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam pa kličemo: pogumno naprej!

Š Pomanjkanje učiteljstva na zasedenem Krasu. Generalno tajništvo za civilne stvari je izdalo naslednji odlok, naslovljen na civilne komisarijate v Tolminu, Sežani, Gradšcu, Logatcu, Postojni in Kopru: »Da se odpomore pomanjkanju slovenskih učiteljev in da se omogoči učiteljskim kandidatom odpustni izpit, je generalno tajništvo odredilo, da se bodo vršili zrelostni izpiti najbrž v prvi polovici meseca septembra. Civilni komisarijati se naprošajo, da obvestijo o teh izpiti učiteljske kandidate in kandidatnje, ki prebivajo v njihovem področju. Kandidati in kandidatnje naj pošljejo svoje prošnje za pristupitev k izpitu, opremljene s krstnim listom in zadnjim učiteljskim izprijemalom, šolskemu oddelku civilnega komisarijata za goriški politični okraj.

Kronika.

— Za slovensko bogoslužje in moderniziranje cerkve. V zadnjem času se vrši med duhovščino velepomembno gibanje, ki bo imelo tudi na naše narodno življenje velik vpliv, ako se proizvede in če prodre narodna duhovščina s svojimi idejami, nasproti konservativni duhovščini.

Posebno se je razširilo to gibanje v državah, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske.

Dosedaj tlačena nižja duhovščina se upira nadvladi višje duhovščine in zahteva enakopravnost tudi zase.

Zahteve so sledeče:

1. Demokratizacija cerkvene uprave, kjer naj soddločuje tudi laični element.
2. Škofo naj voli duhovščina in verniki; istotako župnike.
3. Duhovniške plače se morajo urediti, potom tozadevne službene pragmatike.
4. Odpraviti se morajo ogromne razlike v dohodkih nižje in višje duhovščine.
5. Patriarhalno razmerje v duhovniški organizaciji mora prenehati. Zahteva se službeno razmerje kot med državnim uradnikom.
6. Duhovniki hočejo biti svobodni državljani.
7. Odprava celibata. Hočejo se tudi ženiti.
8. Nastopi naj v njihovem delokrogu zistem delitve dela.

Jugoslovansko gibanje med duhovščino je zavzelo sledeče stališče in vidno pridobiva na obsegu:

1. Jugoslovanska narodna cerkev. Treba je ustvariti cerkveno edinstvo med pravoslavni in katoličani v Jugoslaviji. Mora se izpeljati akcija, da se obe veroizpovedi zedinita. Po volji naroda naj se v celoti en narodni jezik pri službi božji. Podoben pokret se vrši po vsem svetu. Vsak narod naj ima svoje pravice, svojo cerkev, svoje bogoslužje.
2. Popolna demokratizacija cerkve. Škofo in druge duhovnike nastavlja in odstavljala narod sam. Samovoljni režim cerkvenih močev mora popolnoma pasti. V zmislu velike Demokracije mora enkrat za vselej prenehati duhovna strahovlada. Cerkevno premoženje pripada narodu, oziroma državi.
3. Duhovniki so svobodni državljani. z istimi pravicami in dolžnostmi kakor vs drugi. Svobodno se lahko ženijo in pečajo s katerimkoli delom. Smejo živeti in delati kakor vsak drug človek. Niso naj civilno obleko, kakor drugi ljudje.
4. Nazivljejo pa se ti duhovniki narodni, da se ločijo od oficijelnih rimskih duhovnikov. Za narodnega svečenika smatra ta struja dotičnika, ki se posveti z dušo in telesom delu za ljudstvo.

To je najradikalnejše krilo med reformistično hrvatsko duhovščino. Svoj delokrog so prenesli izven cerkve. Hodijo med ljudstvo. Pridigajo pod milim nebom, ker jim je pot v cerkev zaprta. Zbirajo se okrog »Splistkega Naroda«. Ljudstvo jih sluša in jim sledi kakor prorokom.

— Prekurirje definitivno priznana Jugoslaviji. Francosko poslanstvo je obvestilo kraljevsko vlado SHS, da je mirovna konferenca v Parizu definitivno priznala našem kraljevstvu ozemlje Prekmurja in da je pristalo na to, da to ozemlje takoj zasedejo naše čete. — S tem so za Slovenijo nastale zopet nove naloge, ker pripade šolstvo na tem ozemlju v področje Višjega šolskega sveta za Slovenijo. Potreba bo zopet novih učnih oseb za to ozemlje in, ustanavljanje novih šol na tem ozemlju. Pridobili smo s tem lepo številko našega nadarjenega naroda in lep kos

rodovitne zemlje, naše organizacije pa hvaležno polje za razširjenje in stanovsko delovanje.

Zborovanje jugoslovanskih katehetov. Prva konferenca jugoslovanskih katehetov v Zagrebu je dovršila svoja posvetovanja 6. t. m. opoldne. Krona posvetovanja je bila resolucija, v kateri vzbuja pozornost točka o bratstvu in medsebojni ljubavi katoliškega in pravoslavnega duhovništva ter o modernem učnem načrtu za verski pouk v srednjih šolah.

Književnost in umetnost.

Izšel je »Naš Glas«, glasilo »Centralnog Saveza javnih namještenika u kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca.« Izhaja v vseh treh narečjih: za sedaj v latinici. Začasno bo izhajal polmesečno na osmero straneh in se čimprej izpremeni v tednik ter sčasoma v dnevnik. Zagovarjal bo interese državnih nameščencev. Izšel je sedaj v 28.000 izvodih in smo prepričani, da se v kratkem naklada znatno dvigne ker je namenjen državnim uslužbencem vsega kraljevstva.

Tudi učitelji smo v zadnjem času postali državni uradniki, zato imamo svoje interese do novega lista in tudi do splošne organizacije državnega uradništva. Zavzeti bo treba v tem oziru svoje stališče. Za enkrat mora biti naše stremeljenje osredotočeno v sručju se skupno organizacijo vsega učiteljstva v krajevini, v UJU in skupno z vsem organiziranim učiteljstvom v UJU, bomo potem sklepali o pogojih, na podlagi katerih naj potem organizirani deli naše organizacije ali pa celota pristopi v »C. S. j. n. u. k. SHS.«

List priporočamo! Stane do konca leta 7 K, na mesec 1 K 40 vin. in se naroča v Ljubljani, Rimska cesta št. 20/II., kjer je tudi uredništvo.

»Zvonček« je mladinski list s podobami, ki izhaja pod spretnim uredništvom višjega šolskega nadzornika Engelberta Gangla, odličnega našega mladinskega pisatelja. Smelo trdimo, da tako dobrega in lepega lista tudi drugi večji narodi nimajo. L. Gangl je znal zbrati okoli sebe število spretnih mladinskih pisateljev, ki mu pomagajo list: zalagati z najtečnejšo dušno hrano za našo nežno mladino. Le škoda, da v teh abnormnih časih list ne izhaja redno: no, ta nedostatek odpade, čim nastanejo boljše razmere. List zasluži vsega priporočila in podpore. Žal, da mu te ne naklanjajo celo ljudje, ki bi to morali storiti v blaginjo naše mladine. Tako n. pr. je še mnogo šol tudi na Kranjskem, ki niso naročnice na ta izborni list. Temu so krivi največ naši krajni šolski sveti, pred vsem njih predsedniki, ki so večinoma naši — župniki. Ti listu niso prijazni že zaradi narodno-naprednega uredništva; zato pri šolskih preliminarjih črtajo »Zvonček« ter vsiljujejo »Vitec« z »Angelčkom«, ki sta lista pod duhovskim protektoratom in vodstvom. Upam pa, da bode bolje v najkrajšem času; kajti bliža se konec krajnim šolskim svetom in duhovski komandi v šoli! Vi pa, cenj. čitatelji »Domovine«, ki imate šolodolno mladino: naročite »Zvonček«. Boljšega lista si ne moremo želeli za vašo otroke! Naročuje se pod naslovom Upravištvo »Zvonček«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. »Zvonček« je mesečnik, ki stane 15 K za leto. — Tako piše zadnja številka »Domovine« o našem mladinskem listu. Tovariši, zavedajmo se tudi sami svojih listov, za katere nas tovariši drugih naročnikov zadržijo in razširimo jih v svojih vrstah in med ljudstvom!

Polemika.

— »Za pravo upokojenega učiteljstva.« (Prejeli smo in priobčujemo.) Članek pod tem naslovom v »Uč. Tov.« mi sili pero v roko, da skušam ovreči nekatere nestvarne razloge, s katerimi zagovarja nek tovariš-upokojenec, sicer svojo upravičeno zahtevo po drag. dokladi, v isti izmeri, kot jih uživa akt. učiteljstvo. Da, enakopravnost dosledno, to zahtevamo; nikakor pa se ne strinjamo s tem, da bi učitelj, ki je vpokojen užival večjo doklado, to bi bila zopet nepravilnost. Utemljevati to zahtevo s sličnimi razlogi, da rabi učitelj upokojenec, ki je v mestu boljše obleko, pa ni samo nestvarno, temveč naravnost smešno, da ne rabim drugega izraza. Kje pa je zapisano, da mora upokojenec v mesto? Če gre sploh kak učitelj samostojno v mesto, on že ve, zakaj gre, in je tudi sam odgovoren za eventualne tozadevne posledice. Tudi ne uvidim, zakaj je treba učiti meščanu drugačne obleke kot učitelju vaščanu. Mari smo učitelji zato, da podpiramo modo? Slične trditve dajo doumnevati, da zado-

stujejo učitelju vaščanu eventualno hrvatske bize in robača brez suknje. Hvala Bogu, da vlada tudi glede tega že jednokopravnost!

— Še enkrat šolske knjige. Prišel bode mogoče še kdo, ki bo kratkoma trdil, da hočem po vsej sili spraviti stare avstrijske knjige v našo šolo in da se mogoče celo ogrevam za ponatis čitank iz bivše dvorne zaloge na Dunaju. Ne, tega nisem mislil nikdar!

Naj bo prepričan tudi tov. Lovšin, da prav tako željno pričakujem novih knjig, kakor on sam. Do natisa novih knjig je še daleč, in do tega časa naj se uporabijo vse uporabne knjige, ker sicer bomo ostali brez knjig. Tovariš Hren je napisal tudi več lepih misli o knjigah, ki zavračajo Lovšinov strah pred starimi knjigami. V Novem Mestu smo tudi razpravljali o šolskih knjigah in prišli do zaključka, da se naj uporabi, kar je porahnega. Da bo pa naša vlada izdala za prubo naroda tisoče — o tem jako dvomim in bodočnost bo pokazala, da ne gre vse tako hitro, kakor nekateri mislijo. Bomo videli, če sem imel prav!

Račič Božo.

Iz pisarne strokovnega tajništva.

Oprostitev učiteljev-vojakov.

V zadevi tovarišev-vojakov, ki so vpoklicani na dvamesečne orožne vaje, smo intervenirali glede oprostite pri poveljstvu dravske divizije, naj se tovariše oprosti orožnih vaj. Dobili smo sledeče obvestilo:

»S prihodnjim našim poveljem bomo sledečo odredbo objavili:

Vsi učitelji-vojaki, ki so pritegnjeni k orožni vaji, naj se 10 dni pred početkom šole odpuste od vojakov.

Vsak tak posameznik se mora za pravočasen odpust od vojakov pri svoji četi izkazati, da je kot učitelj na kakršnikoli šoli ali zavodu stalno nameščen (bodisi tudi kot provizoričen učitelj) in kedaj mora pričeti s poukom v šoli.«

To smo prejeli in objavljamo prizadetim tovarišem v obvestilo. —

Poziv na Koroško!

Prosimo nujno tovariše, dobre narodne delavce, da se javijo za službovanje na Koroško, vsaj za dobo plebiscita. Stalnim učiteljem ostane dosedanje mesto rezervirano in se zasede samo s suplentsko učno osebo. Ker je stvar eminentne narodne važnosti, zato nujno pozivljamo tovariše, da se javijo in sicer najboljše naravnost na VŠji šol. svet. Moralna dolžnost je, da odide potem nemudoma na odkazano službeno mesto, čim prejme dekret in vztraja tam vsaj do izvedbe plebiscita. Tovariši, na noge! Stvar je veljavna! V interesu stvari je, da se javljajo tovariši z več službenimi leti in že primerno verziranostjo v narodnem propagandnem delu. — Poleg rednih svojih prejemkov dobivajo primerne dnevnice od 16 K naprej. Strokovni tajnik.

Razpis služb.

1. Mestni urad v Ptuj odda 2. začasni službi učiteljic na mestni gospodinjstvi šoli v »Mladiki«, in sicer eno za kuhanje in gospodinjstvo, drugo za šivanje in krojenje. Rok, do 20. t. m. »Uradni list«, 8. avgusta, št. št. 130.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Non scholae, sed vitae discimus!

Kdor se zanima za šolsko reformo,

.. naj ne zamudi čitati izvajanja

higijenika in šolskega prijatelja

dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

»Nova pota Jugoslovijanov«.

.. cena 2 K.

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,

v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1919 K 208.445-23.

Uredne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Š šolske manifestacije, v službi italijanske propagande. Nedosegljivi so pa Italijani v pompozni manifestacijah. Ni ga bilo tedna od okupacije našega neodrešenega ozemlja, da bi ne bilo domoljubne prireditve po naših šolah v ital. smislu. Z vsemi mogočimi sredstvi so podpirali vojaki in italijanske oblasti take prireditve, kjer jim je bilo mogoče, ali potom učiteljstva ali potom vojakov, jih prirediti. Otrokom so nakupili igrače in so vse, ki so se prireditve udeležili, obdarovali, da so jih s tem privabili v svoj krog. Obdarovali pa so vsakega otroka tudi z italijansko zastavico s savojskim križem, ki jo je vsak otrok nesej potem na svoj dom. Ponavadi je bila vsaki manifestaciji pridružena tudi kaka prireditev in igra, v kateri so nastopali italijanski vojaki z njim lastnim komedijantstvom. Otroke so pustili k prireditvi in zabavi — brezplačno. Tako so si pridobivali mladino za se in zastrupljali njih mlada srca s protislovenskim duhom. Kmalu so jih naučili klicati: »Viva Italija!« Ni je bilo italijanske manifestacije, da niso k njej pritegnili tudi šolsko mladino. — Položaj je resnejši, nego se ča tu — zavedamo!

Š Kaj bo z učitelji, ki niso rojeni v »Juljski Benečiji«? Po italijanskih zakonih ima vsakdo domovinsko pravico (pristojnost) tam, kjer je rojen. Ostali bi tam tudi vsi oni, ki so si pridobili pravovojno domovinsko pravico na tem ozemlju. Po sklepu delegacije na mirovni konferenci pa nimajo domovinske pravice tam oni, ki so pridobili domovinsko pravico šele po 24. maju 1915 ali pa kot uradniki. Večina domovinske pravice za učiteljstvo bazira na starem avstrijskem zakonu, da so pristojni tja, kjer služujejo. Po zgoraj omenjeni odredbi izgubi mnogo slovenskih učiteljev državljansko pravico na okupiranem ozemlju, če ostane to ozemlje v italijanski posesti. Posledica tega bo, da se bo mnogo slovenskih učiteljev moralo izseliti s tega ozemlja. Pomanjkanje učiteljstva bo postalo zelo občutno. Naše šole bodo ostale brez slovenskega učiteljstva. Na njihovo mesto bo italijanska oblast nastavljala narodno mlačno učiteljstvo ali pa celo Italijane, ki le za silo znajo kak slovenski jezik. Najljubše jim pa bo, če jim zaradi pomanjkanja učiteljstva in s tega vzroka, sploh ne bo treba vzdrževati slovenskih in hrvatskih šol. Širil se bo analfabetizem med našim narodom onstran meje. Nujna potreba je, da vzdrže vsaj oni učitelji tam, ki so tamošnji rojaki — v interesu narodne stvari — dolžnost našega naroda pa je, da jim pomaga vzdržati in doprine vse žrtve, ki so potrebne za to. Pa ne tako, kakor se dela dosedaj, temveč drugače!

Š Priznanje, za vzgojo naše mladine iz okupiranega ozemlja. V »Jugoslaviji« je izšla sledeča zahvala: »Ravnatelj državnega učiteljskega v Ljubljani. Podpisani se tem potom kar najsrčneje zahvaljujem gospodu ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani za njegov pravični in možati nastop v prilogi nas ubogih primorskih beguncev, dijakov in dijakin. Lj. zaposlovalnega tečaja goriških učiteljskih v Jugoslaviji z dne 19. t. m. Da, gospod ravnatelj, Vi ste bili oni mož, ki ste se, ne boječ truda in skrbi človekoljubno očetovsko zavzeli za nas uboge pregnance dijakov in dijakinje goriških učiteljskih ter nam omogočili nadaljevanje naših študij, ki bi bile brez Vaše blagonaklonjenosti morale prenehati. In zopet ste Vi oni neustrašen naš dobrotnik, ki se zavzame za naše pravice, koje se nam od gotove strani odrekajo. Zato pa bodite zagotovljeni, gospod ravnatelj, da Vam naša hvaležnost ostane trajna, pa naj se bomo nahajali kjerkoli. Res je, da smo vsled vojne, katera je bila za nas pregnance najbolj kruta, nekaj zamudili v naših študijah, gotovo pa ne bi v poučevanju zaostajali za absolventi gimnazij in realk, katera se nam prednjači. Kajti mi smo oni naraščaj, ki je v najtežjih časih z največjimi žrtvami in šikanami od vseh strani gojil veselje do učiteljstva in ne morda kot se bo danes izjavil marsikdo, le ker so naši predniki in stanovski tovariši s trdom in največjim naporom prišli do svojih delnih pravic. Ravnotako moramo povdariti Vaše besede, gospod ravnatelj, da ako kdo zasluži ovaževanja, smo to gotovo v prvi vrsti mi pregnanci glede zaslužka, kakor je to že pred časom navajal naš zaslužni primorski poslanec gospod dr. Dinko Puc. Proseč Vas, gospod ravnatelj, Vaše nadaljne blagonaklonjenosti, se Vam še enkrat kar najsrčneje zahvaljujem: tretjeletniki goriškega zaposlovalnega tečaja.« — Morda se danes niti ne zavedamo, kako veliko delo za bodočnost vršimo, če s posebno skrbnostjo in posebno človekoljubnostjo vzgajamo in podpiramo našo narodno mladino iz okupiranega ozemlja. Zavedati se moramo pri tem, da s tem vzgajamo naše

prve in najboljše bojovnike za naše bodoče delo — za ujedinjenje. Zato gorenjemu priznanju — tudi naše stanovsko priznanje. Našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam pa kličemo: pogumno naprej!

Š Pomanjkanje učiteljstva na zasedenem Krasu. Generalno tajništvo za civilne stvari je izdalo naslednji odlok, naslovljen na civilne komisarijate v Tolminu, Sežani, Gradšcu, Logatcu, Postojni in Kopru: »Da se odpomore pomanjkanju slovenskih učiteljev in da se omogoči učiteljskim kandidatom odpustni izpit, je generalno tajništvo odredilo, da se bodo vršili zrelostni izpiti najbrž v prvi polovici meseca septembra. Civilni komisarijati se naprošajo, da obvestijo o teh izpiti učiteljske kandidate in kandidatnje, ki prebivajo v njihovem področju. Kandidati in kandidatnje naj pošljejo svoje prošnje za pristupitev k izpitu, opremljene s krstnim listom in zadnjim učiteljskim izprijemalom, šolskemu oddelku civilnega komisarijata za goriški politični okraj.

Kronika.

— Za slovensko bogoslužje in moderniziranje cerkve. V zadnjem času se vrši med duhovščino velepomembno gibanje, ki bo imelo tudi na naše narodno življenje velik vpliv, ako se proizvede in če prodre narodna duhovščina s svojimi idejami, nasproti konservativni duhovščini.

Posebno se je razširilo to gibanje v državah, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske.

Dosedaj tlačena nižja duhovščina se upira nadvladi višje duhovščine in zahteva enakopravnost tudi zase.

Zahteve so sledeče:

1. Demokratizacija cerkvene uprave, kjer naj soddločuje tudi laični element.
2. Škofo naj voli duhovščina in verniki; istotako župnike.
3. Duhovniške plače se morajo urediti, potom tozadevne službene pragmatike.
4. Odpraviti se morajo ogromne razlike v dohodkih nižje in višje duhovščine.
5. Patriarhalno razmerje v duhovniški organizaciji mora prenehati. Zahteva se službeno razmerje kot med državnim uradnikom.
6. Duhovniki hočejo biti svobodni državljani.
7. Odprava celibata. Hočejo se tudi ženiti.
8. Nastopi naj v njihovem delokrogu zistem delitve dela.

Jugoslovansko gibanje med duhovščino je zavzelo sledeče stališče in vidno pridobiva na obsegu:

1. Jugoslovanska narodna cerkev. Treba je ustvariti cerkveno edinstvo med pravoslavni in katoličani v Jugoslaviji. Mora se izpeljati akcija, da se obe veroizpovedi zedinita. Po volji naroda naj se v celoti obnovi narodni jezik pri službi božji. Podoben pokret se vrši po vsem svetu. Vsak narod naj ima svoje pravice, svojo cerkev, svoje bogoslužje.
2. Popolna demokratizacija cerkve. Škofo in druge duhovnike nastavlja in odstavljala narod sam. Samovoljni režim cerkvenih močev mora popolnoma pasti. V zmislu velike Demokracije mora enkrat za vselej prenehati duhovna strahovlada. Cerkevno premoženje pripada narodu, oziroma državi.
3. Duhovniki so svobodni državljani. z istimi pravicami in dolžnostmi kakor vs drugi. Svobodno se lahko ženijo in pečajo s katerimkoli delom. Smejo živeti in delati kakor vsak drug človek. Niso naj civilno obleko, kakor drugi ljudje.
4. Nazivljejo pa se ti duhovniki narodni, da se ločijo od oficijelnih rimskih duhovnikov. Za narodnega svečenika smatra ta struja dotičnika, ki se posveti z dušo in telesom delu za ljudstvo.

To je najradikalnejše krilo med reformistično hrvatsko duhovščino. Svoj delokrog so prenesli izven cerkve. Hodijo med ljudstvo. Pridigajo pod milim nebom, ker jim je pot v cerkev zaprta. Zbirajo se okrog »Splistkega Naroda«. Ljudstvo jih sluša in jim sledi kakor prorokom.

— Prekurirje definitivno priznana Jugoslaviji. Francosko poslanstvo je obvestilo kraljevsko vlado SHS, da je mirovna konferenca v Parizu definitivno priznala našem kraljevstvu ozemlje Prekmurja in da je pristalo na to, da to ozemlje takoj zasedejo naše čete. — S tem so za Slovenijo nastale zopet nove naloge, ker pripade šolstvo na tem ozemlju v področje Višjega šolskega sveta za Slovenijo. Potreba bo zopet novih učnih oseb za to ozemlje in, ustanavljanje novih šol na tem ozemlju. Pridobili smo s tem lepo številko našega nadarjenega naroda in lep kos

rodovitne zemlje, naše organizacije pa hvaležno polje za razširjenje in stanovsko delovanje.

Zborovanje jugoslovanskih katehetov. Prva konferenca jugoslovanskih katehetov v Zagrebu je dovršila svoja posvetovanja 6. t. m. opoldne. Krona posvetovanja je bila resolucija, v kateri vzbuja pozornost točka o bratstvu in medsebojni ljubavi katoliškega in pravoslavnega duhovništva ter o modernem učnem načrtu za verski pouk v srednjih šolah.

Književnost in umetnost.

Izšel je »Naš Glas«, glasilo »Centralnog Saveza javnih namještenika u kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca.« Izhaja v vseh treh narečjih: za sedaj v latinici. Začasno bo izhajal polmesečno na osmero straneh in se čimprej izpremeni v tednik ter sčasoma v dnevnik. Zagovarjal bo interese državnih nameščencev. Izšel je sedaj v 28.000 izvodih in smo prepričani, da se v kratkem naklada znatno dvigne ker je namenjen državnim uslužbencem vsega kraljevstva.

Tudi učitelji smo v zadnjem času postali državni uradniki, zato imamo svoje interese do novega lista in tudi do splošne organizacije državnega uradništva. Zavzeti bo treba v tem oziru svoje stališče. Za enkrat mora biti naše stremeljenje osredotočeno v sručju se skupno organizacijo vsega učiteljstva v krajevini, v UJU in skupno z vsem organiziranim učiteljstvom v UJU, bomo potem sklepali o pogojih, na podlagi katerih naj potem organizirani deli naše organizacije ali pa celota pristopi v »C. S. j. n. u. k. SHS.«

List priporočamo! Stane do konca leta 7 K, na mesec 1 K 40 vin. in se naroča v Ljubljani, Rimska cesta št. 20/II., kjer je tudi uredništvo.

»Zvonček« je mladinski list s podobami, ki izhaja pod spretnim uredništvom višjega šolskega nadzornika Engelberta Gangla, odličnega našega mladinskega pisatelja. Smelo trdimo, da tako dobrega in lepega lista tudi drugi večji narodi nimajo. L. Gangl je znal zbrati okoli sebe številno spretnih mladinskih pisateljev, ki mu pomagajo list: zalagati z najtečnejšo dušno hrano za našo nežno mladino. Le škoda, da v teh abnormnih časih list ne izhaja redno: no, ta nedostatek odpade, čim nastanejo boljše razmere. List zasluži vsega priporočila in podpore. Žal, da mu te ne naklanjajo celo ljudje, ki bi to morali storiti v blaginjo naše mladine. Tako n. pr. je še mnogo šol tudi na Kranjskem, ki niso naročnice na ta izborni list. Temu so krivi največ naši krajni šolski sveti, pred vsem njih predsedniki, ki so večinoma naši — župniki. Ti listu niso prijazni že zaradi narodno-naprednega uredništva; zato pri šolskih preliminarjih črtajo »Zvonček« ter vsiljujejo »Vitec« z »Angelčkom«, ki sta lista pod duhovskim protektoratom in vodstvom. Upam pa, da bode bolje v najkrajšem času; kajti bliža se konec krajnim šolskim svetom in duhovski komandi v šoli! Vi pa, cenj. čitatelji »Domovine«, ki imate šolodno mladino: naročite »Zvonček«. Boljšega lista si ne moremo želeti za vašo otroke! Naročuje se pod naslovom Upravištvo »Zvonček«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. »Zvonček« je mesečnik, ki stane 15 K za leto. — Tako piše zadnja številka »Domovine« o našem mladinskem listu. Tovariši, zavedajmo se tudi sami svojih listov, za katere nas tovariši drugih naročnikov zadržijo in razširimo jih v svojih vrstah in med ljudstvom!

Polemika.

— »Za pravo upokojenega učiteljstva.« (Prejeli smo in priobčujemo.) Članek pod tem naslovom v »Uč. Tov.« mi sili pero v roko, da skušam ovreči nekatere nestvarne razloge, s katerimi zagovarja nek tovariš-upokojenec, sicer svojo upravičeno zahtevo po drag. dokladi, v isti izmeri, kot jih uživa akt. učiteljstvo. Da, enakopravnost dosledno, to zahtevamo; nikakor pa se ne strinjamo s tem, da bi učitelj, ki je vpokojen užival večjo doklado, to bi bila zopet nepravilnost. Utemljevati to zahtevo s sličnimi razlogi, da rabi učitelj upokojenec, ki je v mestu boljše obleko, pa ni samo nestvarno, temveč naravnost smešno, da ne rabim drugega izraza. Kje pa je zapisano, da mora upokojenec v mesto? Če gre sploh kak učitelj samostojno v mesto, on že ve, zakaj gre, in je tudi sam odgovoren za eventualne tozadevne posledice. Tudi ne uvidim, zakaj je treba učiti meščanu drugačne obleke kot učitelju vaščanu. Mari smo učitelji zato, da podpiramo modo? Slične trditve dajo doumnevati, da zado-

stujejo učitelju vaščanu eventuelno hrvatske bize in robača brez suknje. Hvala Bogu, da vlada tudi glede tega že jednokopravnost!

— Še enkrat šolske knjige. Prišel bode mogoče še kdo, ki bo kratkoma trdil, da hočem po vsej sili spraviti stare avstrijske knjige v našo šolo in da se mogoče celo ogrevam za ponatis čitank iz bivše dvorne zaloge na Dunaju. Ne, tega nisem mislil nikdar!

Naj bo prepričan tudi tov. Lovšin, da prav tako željno pričakujem novih knjig, kakor on sam. Do natisa novih knjig je še daleč, in do tega časa naj se uporabijo vse uporabne knjige, ker sicer bomo ostali brez knjig. Tovariš Hren je napisal tudi več lepih mislih o knjigah, ki zavračajo Lovšinov strah pred starimi knjigami. V Novem Mestu smo tudi razpravljali o šolskih knjigah in prišli do zaključka, da se naj uporabi, kar je porahnega. Da bo pa naša vlada izdala za prubo naroda tisoče — o tem jako dvomim in bodočnost bo pokazala, da ne gre vse tako hitro, kakor nekateri mislijo. Bomo videli, če sem imel prav!

Račič Božo.

Iz pisarne strokovnega tajništva.

Oprostitev učiteljev-vojakov.

V zadevi tovarišev-vojakov, ki so vpoklicani na dvamesečne orožne vaje, smo intervenirali glede oprostite pri poveljstvu dravske divizije, naj se tovariše oprosti orožnih vaj. Dobili smo sledeče obvestilo:

»S prihodnjim našim poveljem bomo sledečo odredbo objavili:

Vsi učitelji-vojaki, ki so pritegnjeni k orožni vaji, naj se 10 dni pred početkom šole odpuste od vojakov.

Vsak tak posameznik se mora za pravočasen odpust od vojakov pri svoji četi izkazati, da je kot učitelj na kakršnikoli šoli ali zavodu stalno nameščen (bodisi tudi kot provizoričen učitelj) in kedaj mora pričeti s poukom v šoli.«

To smo prejeli in objavljamo prizadetim tovarišem v obvestilo. —

Poziv na Koroško!

Prosimo nujno tovariše, dobre narodne delavce, da se javijo za službovanje na Koroško, vsaj za dobo plebiscita. Stalnim učiteljem ostane dosedanje mesto rezervirano in se zasede samo s suplentsko učno osebo. Ker je stvar eminentne narodne važnosti, zato nujno pozivljamo tovariše, da se javijo in sicer najboljše naravnost na VŠji šol. svet. Moralna dolžnost je, da odide potem nemudoma na odkazano službeno mesto, čim prej dekreto in vztraja tam vsaj do izvedbe plebiscita. Tovariši, na noge! Stvar je veljavna! V interesu stvari je, da se javljajo tovariši z več službenimi leti in že primerno verziranostjo v narodnem propagandnem delu. — Poleg rednih svojih prejemkov dobivajo primerne dnevnice od 16 K naprej. Strokovni tajnik.

Razpis služb.

1. Mestni urad v Ptuj odda 2. začasni službi učiteljic na mestni gospodinjstvi šoli v »Mladiki«, in sicer eno za kuhanje in gospodinjstvo, drugo za šivanje in krojenje. Rok, do 20. t. m. »Uradni list«, 8. avgusta, št. št. 130.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Non scholae, sed vitae discimus!

Kdor se zanima za šolsko reformo,

.. naj ne zamudi čitati izvajanja

higijenika in šolskega prijatelja

dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

»Nova pota Jugoslovijanov«.

.. Cena 2 K.

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1919 K 208.445-23.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Š šolske manifestacije, v službi italijanske propagande. Nedosegljivi so pa Italijani v pompozni manifestacijah. Ni ga bilo tedna od okupacije našega neodrešenega ozemlja, da bi ne bilo domoljubne prireditve po naših šolah v ital. smislu. Z vsemi mogočimi sredstvi so podpirali vojaki in italijanske oblasti take prireditve, kjer jim je bilo mogoče, ali potom učiteljstva ali potom vojakov, jih prirediti. Otrokom so nakupili igrače in so vse, ki so se prireditve udeležili, obdarovali, da so jih s tem privabili v svoj krog. Obdarovali pa so vsakega otroka tudi z italijansko zastavico s savojskim križem, ki jo je vsak otrok nesej potem na svoj dom. Ponavadi je bila vsaki manifestaciji pridružena tudi kaka prireditev in igra, v kateri so nastopali italijanski vojaki z njim lastnim komedijantstvom. Otroke so pustili k prireditvi in zabavi — brezplačno. Tako so si pridobivali mladino za se in zastrupljali njih mlada srca s protislovenskim duhom. Kmalu so jih naučili klicati: »Viva Italija!« Ni je bilo italijanske manifestacije, da niso k njej pritegnili tudi šolsko mladino. — Položaj je resnejši, nego se ča tu — zavedamo!

Š Kaj bo z učitelji, ki niso rojeni v »Juljski Benečiji«? Po italijanskih zakonih ima vsakdo domovinsko pravico (pristojnost) tam, kjer je rojen. Ostali bi tam tudi vsi oni, ki so si pridobili pravovojno domovinsko pravico na tem ozemlju. Po sklepu delegacije na mirovni konferenci pa nimajo domovinske pravice tam oni, ki so pridobili domovinsko pravico šele po 24. maju 1915 ali pa kot uradniki. Večina domovinske pravice za učiteljstvo bazira na starem avstrijskem zakonu, da so pristojni tja, kjer služujejo. Po zgoraj omenjeni odredbi izgubi mnogo slovenskih učiteljev državljansko pravico na okupiranem ozemlju, če ostane to ozemlje v italijanski posesti. Posledica tega bo, da se bo mnogo slovenskih učiteljev moralo izseliti s tega ozemlja. Pomanjkanje učiteljstva bo postalo zelo občutno. Naše šole bodo ostale brez slovenskega učiteljstva. Na njihovo mesto bo italijanska oblast nastavljala narodno mlačno učiteljstvo ali pa celo Italijane, ki le za silo znajo kak slovenski jezik. Najljubše jim pa bo, če jim zaradi pomanjkanja učiteljstva in s tega vzroka, sploh ne bo treba vzdrževati slovenskih in hrvaških šol. Širil se bo analfabetizem med našim narodom onstran meje. Nujna potreba je, da vzdrže vsaj oni učitelji tam, ki so tamošnji rojaki — v interesu narodne stvari — dolžnost našega naroda pa je, da jim pomaga vzdržati in doprine vse žrtve, ki so potrebne za to. Pa ne tako, kakor se dela dosedaj, temveč drugače!

Š Priznanje, za vzgojo naše mladine iz okupiranega ozemlja. V »Jugoslaviji« je izšla sledeča zahvala: »Ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani. Podpisani se tem potom kar najsrčneje zahvaljujemo gospodu ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani za njegov pravični in možati nastop v prilogi nas ubogih primorskih beguncev, dijakov in dijakin. Lj. zaposlovalnega tečaja goriških učiteljskih v Jugoslaviji z dne 19. t. m. Da, gospod ravnatelj, Vi ste bili oni mož, ki ste se, ne boječ truda in skrbi človekoljubno očetovsko zavzeli za nas uboge pregnance dijakov in dijakinje goriških učiteljskih ter nam omogočili nadaljevanje naših študij, ki bi bile brez Vaše blagotajnosti morale prenehati. In zopet ste Vi oni neustrašen naš dobrotnik, ki se zavzame za naše pravice, koje se nam od gotove strani odrekajo. Zato pa bodite zagotovljeni, gospod ravnatelj, da Vam naša hvaležnost ostane trajna, pa naj se bomo nahajali kjerkoli. Res je, da smo vsled vojne, katera je bila za nas pregnance najbolj kruta, nekaj zamudili v naših študijah, gotovo pa ne bi v poučevanju zaostajali za absolventi gimnazij in realk, katera se nam prednjači. Kajti mi smo oni naraščaj, ki je v najtežjih časih z največjimi žrtvami in šikanami od vseh strani gojil veselje do učiteljstva in ne morda kot se bo danes izjavil marsikdo, le ker so naši predniki in stanovski tovariši s trdom in največjim naporom prišli do svojih delnih pravic. Ravnotako moramo povdariti Vaše besede, gospod ravnatelj, da ako kdo zasluži ovaževanja, smo to gotovo v prvi vrsti mi pregnanci glede zaslužka, kakor je to že pred časom navajal naš zaslužni primorski poslanec gospod dr. Dinko Puc. Proseč Vas, gospod ravnatelj, Vaše nadaljne blagotajnosti, se Vam še enkrat kar najsrčneje zahvaljujemo: tretjeletniki goriškega zaposlovalnega tečaja.« — Morda se danes niti ne zavedamo, kako veliko delo za bodočnost vršimo, če s posebno skrbnostjo in posebno človekoljubnostjo vzgajamo in podpiramo našo narodno mladino iz okupiranega ozemlja. Zavedati se moramo pri tem, da s tem vzgajamo naše

prve in najboljše bojovnike za naše bodoče delo — za ujedinjenje. Zato gorenjemu priznanju — tudi naše stanovsko priznanje. Našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam pa kličemo: pogumno naprej!

Š Pomanjkanje učiteljstva na zasedenem Krasu. Generalno tajništvo za civilne stvari je izdalo naslednji odlok, naslovljen na civilne komisarijate v Tolminu, Sežani, Gradšcu, Logatcu, Postojni in Kopru: »Da se odpomore pomanjkanju slovenskih učiteljev in da se omogoči učiteljskim kandidatom odpustni izpit, je generalno tajništvo odredilo, da se bodo vršili zrelostni izpiti najbrž v prvi polovici meseca septembra. Civilni komisarijati se naprošajo, da obvestijo o teh izpiti učiteljske kandidate in kandidatnje, ki prebivajo v njihovem področju. Kandidati in kandidatnje naj pošljejo svoje prošnje za pristupitev k izpitu, opremljene s krstnim listom in zadnjim učiteljskim izprijemalom, šolskemu oddelku civilnega komisarijata za goriški politični okraj.

Kronika.

— Za slovensko bogoslužje in moderniziranje cerkve. V zadnjem času se vrši med duhovščino velepomembno gibanje, ki bo imelo tudi na naše narodno življenje velik vpliv, ako se proizvede in če prodre narodna duhovščina s svojimi idejami, nasproti konservativni duhovščini.

Posebno se je razširilo to gibanje v državah, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske.

Dosedaj tlačena nižja duhovščina se upira nadvladi višje duhovščine in zahteva enakopravnost tudi zase.

Zahteve so sledeče:

1. Demokratizacija cerkvene uprave, kjer naj soddločuje tudi laični element.
2. Škofo naj voli duhovščina in verniki; istotako župnike.
3. Duhovniške plače se morajo urediti, potom tozadevne službene pragmatike.
4. Odpraviti se morajo ogromne razlike v dohodkih nižje in višje duhovščine.
5. Patriarhalno razmerje v duhovniški organizaciji mora prenehati. Zahteva se službeno razmerje kot med državnimi uradniki.
6. Duhovniki hočejo biti svobodni državljani.
7. Odprava celibata. Hočejo se tudi ženiti.
8. Nastopi naj v njihovem delokrogu zistem delitve dela.

Jugoslovansko gibanje med duhovščino je zavzelo sledeče stališče in vidno pridobiva na obsegu:

1. Jugoslovanska narodna cerkev. Treba je ustvariti cerkveno edinstvo med pravoslavni in katoličani v Jugoslaviji. Mora se izpeljati akcija, da se obe veroizpovedi zedinita. Po volji naroda naj se v celoti en narodni jezik pri službi božji. Podoben pokret se vrši po vsem svetu. Vsak narod naj ima svoje pravice, svojo cerkev, svoje bogoslužje.
2. Popolna demokratizacija cerkve. Škofo in druge duhovnike nastavlja in odstavljala narod sam. Samovoljni režim cerkvenih mogotcev mora popolnoma pasti. V zmislu velike Demokracije mora enkrat za vselej prenehati duhovna strahovlada. Cerkevno premoženje pripada narodu, oziroma državi.
3. Duhovniki so svobodni državljani. z istimi pravicami in dolžnostmi kakor vs drugi. Svobodno se lahko ženijo in pečajo s katerimkoli delom. Smejo živeti in delati kakor vsak drug človek. Niso naj civilno obleko, kakor drugi ljudje.
4. Nazivljejo pa se ti duhovniki narodni, da se ločijo od oficijelnih rimskih duhovnikov. Za narodnega svečenika smatra ta struja dotičnika, ki se posveti z dušo in telesom delu za ljudstvo.

To je najradikalnejše krilo med reformistično hrvaško duhovščino. Svoj delokrog so prenesli izven cerkve. Hodijo med ljudstvo. Pridigajo pod milim nebom, ker jim je pot v cerkev zaprta. Zbirajo se okrog »Splistkega Naroda«. Ljudstvo jih sluša in jim sledi kakor prorokom.

— Prekurirje definitivno priznana Jugoslaviji. Fracsko poslaništvo je obvestilo kraljevsko vlado SHS, da je mirovna konferenca v Parizu definitivno priznala našem kraljevstvu ozemlje Prekmurja in da je pristalo na to, da to ozemlje takoj zasedejo naše čete. — S tem so za Slovenijo nastale zopet nove naloge, ker pripade šolstvo na tem ozemlju v področje Višjega šolskega sveta za Slovenijo. Potreba bo zopet novih učnih oseb za to ozemlje in, ustanavljanje novih šol na tem ozemlju. Pridobili smo s tem lepo številko našega nadarjenega naroda in lep kos

rodovitne zemlje, naše organizacije pa hvaležno polje za razširjenje in stanovsko delovanje.

Zborovanje jugoslovanskih katehetov. Prva konferenca jugoslovanskih katehetov v Zagrebu je dovršila svoja posvetovanja 6. t. m. opoldne. Krona posvetovanja je bila resolucija, v kateri vzbuja pozornost točka o bratstvu in medsebojni ljubavi katoliškega in pravoslavnega duhovništva ter o modernem učnem načrtu za verski pouk v srednjih šolah.

Književnost in umetnost.

Izšel je »Naš Glas«, glasilo »Centralnog Saveza javnih namještenika u kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca.« Izhaja v vseh treh narečjih: za sedaj v latinici. Začasno bo izhajal polmesečno na osmero straneh in se čimprej izpremeni v tednik ter sčasoma v dnevnik. Zagovarjal bo interese državnih nameščencev. Izšel je sedaj v 28.000 izvodih in smo prepričani, da se v kratkem naklada znatno dvigne ker je namenjen državnim uslužbencem vsega kraljevstva.

Tudi učitelji smo v zadnjem času postali državni uradniki, zato imamo svoje interese do novega lista in tudi do splošne organizacije državnega uradništva. Zavzeti bo treba v tem oziru svoje stališče. Za enkrat mora biti naše stremiljenje osredotočeno v sručju se skupno organizacijo vsega učiteljstva v krajevini, v UJU in skupno z vsem organiziranim učiteljstvom v UJU, bomo potem sklepali o pogojih, na podlagi katerih naj potem organizirani deli naše organizacije ali pa celota pristopi v »C. S. j. n. u. k. SHS.«

List priporočamo! Stane do konca leta 7 K, na mesec 1 K 40 vin. in se naroča v Ljubljani, Rimska cesta št. 20/II., kjer je tudi uredništvo.

»Zvonček« je mladinski list s podobami, ki izhaja pod spretnim uredništvom višjega šolskega nadzornika Engelberta Gangla, odličnega našega mladinskega pisatelja. Smelo trdimo, da tako dobrega in lepega lista tudi drugi večji narodi nimajo. L. Gangl je znal zbrati okoli sebe število spretnih mladinskih pisateljev, ki mu pomagajo list: zalagati z najtečnejšo dušno hrano za našo nežno mladino. Le škoda, da v teh abnormnih časih list ne izhaja redno: no, ta nedostatek odpade, čim nastanejo boljše razmere. List zasluži vsega priporočila in podpore. Žal, da mu te ne naklanjajo celo ljudje, ki bi to morali storiti v blaginjo naše mladine. Tako n. pr. je še mnogo šol tudi na Kranjskem, ki niso naročnice na ta izborni list. Temu so krivi največ naši krajni šolski sveti, pred vsem njih predsedniki, ki so večinoma naši — župniki. Ti listu niso prijazni že zaradi narodno-naprednega uredništva; zato pri šolskih preliminarjih črtajo »Zvonček« ter vsiljujejo »Vitec« z »Angelčkom«, ki sta lista pod duhovskim protektoratom in vodstvom. Upam pa, da bode bolje v najkrajšem času; kajti bliža se konec krajnim šolskim svetom in duhovski komandi v šoli! Vi pa, cenj. čitatelji »Domovine«, ki imate šolodno mladino: naročite »Zvonček«. Boljšega lista si ne moremo želeti za vašo otroke! Naročuje se pod naslovom Upravištvo »Zvonček«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. »Zvonček« je mesečnik, ki stane 15 K za leto. — Tako piše zadnja številka »Domovine« o našem mladinskem listu. Tovariši, zavedajmo se tudi sami svojih listov, za katere nas tovariši drugih naročnikov zadržijo in razširimo jih v svojih vrstah in med ljudstvom!

Polemika.

— »Za pravo upokojenega učiteljstva.« (Prejeli smo in priobčujemo.) Clane pod tem naslovom v »Uč. Tov.« mi sili pero v roko, da skušam ovreči nekatere nestvarne razloge, s katerimi zagovarja nek tovariš-upokojenec, sicer svojo upravičeno zahtevo po drag. dokladi, v isti izmeri, kot jih uživa akt. učiteljstvo. Da, enakopravnost dosledno, to zahtevamo; nikakor pa se ne strinjamo s tem, da bi učitelj, ki je vpokojen užival večjo doklado, to bi bila zopet nepravilnost. Utemljevati to zahtevo s sličnimi razlogi, da rabi učitelj upokojenec, ki je v mestu boljše obleko, pa ni samo nestvarno, temveč naravnost smešno, da ne rabim drugega izraza. Kje pa je zapisano, da mora upokojenec v mesto? Če gre sploh kak učitelj samostojno v mesto, on že ve, zakaj gre, in je tudi sam odgovoren za eventualne tozadevne posledice. Tudi ne uvidim, zakaj je treba učiti meščanu drugačne obleke kot učitelju vaščanu. Mari smo učitelji zato, da podpiramo modo? Slične trditve dajo doumnevati, da zado-

stujejo učitelju vaščanu eventualno hrv. vaške bize in robača brez suknje. Hvala Bogu, da vlada tudi glede tega že jednokopravnost!

— Še enkrat šolske knjige. Prišel bode mogoče še kdo, ki bo kratkoma trdil, da hočem po vsej sili spraviti stare avstrijske knjige v našo šolo in da se mogoče celo ogrevam za ponatis čitank iz bivše dvorne zaloge na Dunaju. Ne, tega nisem mislil nikdar!

Naj bo prepričan tudi tov. Lovšin, da prav tako željno pričakujem novih knjig, kakor on sam. Do natisa novih knjig je še daleč, in do tega časa naj se uporabijo vse uporabne knjige, ker sicer bomo ostali brez knjig. Tovariš Hren je napisal tudi več lepih misli o knjigah, ki zavračajo Lovšinov strah pred starimi knjigami. V Novem Mestu smo tudi razpravljali o šolskih knjigah in prišli do zaključka, da se naj uporabi, kar je porahnega. Da bo pa naša vlada izdala za prubo naroda tisoče — o tem jako dvomim in bodočnost bo pokazala, da ne gre vse tako hitro, kakor nekateri mislijo. Bomo videli, če sem imel prav!

Račič Božo.

Iz pisarne strokovnega tajništva.

Oprostitev učiteljev-vojakov.

V zadevi tovarišev-vojakov, ki so vpoklicani na dvamesečne orožne vaje, smo intervenirali glede oprostite pri poveljstvu dravske divizije, naj se tovariše oprosti orožnih vaj. Dobili smo sledeče obvestilo:

»S prihodnjim našim poveljem bomo sledečo odredbo objavili:

Vsi učitelji-vojaki, ki so pritegnjeni k orožni vaji, naj se 10 dni pred početkom šole odpuste od vojakov.

Vsak tak posameznik se mora za pravočasen odpust od vojakov pri svoji četi izkazati, da je kot učitelj na kakršnikoli šoli ali zavodu stalno nameščen (bodisi tudi kot provizoričen učitelj) in kedaj mora pričeti s poukom v šoli.«

To smo prejeli in objavljamo prizadetim tovarišem v obvestilo. —

Poziv na Koroško!

Prosimo nujno tovariše, dobre narodne delavce, da se javijo za službovanje na Koroško, vsaj za dobo plebiscita. Stalnim učiteljem ostane dosedanje mesto rezervirano in se zasede samo s suplentsko učno osebo. Ker je stvar eminentne narodne važnosti, zato nujno pozivljamo tovariše, da se javijo in sicer najboljše naravnost na VŠji šol. svet. Moralna dolžnost je, da odide potem nemudoma na odkazano službeno mesto, čim prej dekreto in vztraja tam vsaj do izvedbe plebiscita. Tovariši, na noge! Stvar je veljavna! V interesu stvari je, da se javljajo tovariši z več službenimi leti in že primerno verziranostjo v narodnem propagandnem delu. — Poleg rednih svojih prejemkov dobivajo primerne dnevnice od 16 K naprej. Strokovni tajnik.

Razpis služb.

1. Mestni urad v Ptuj odda 2. začasni službi učiteljic na mestni gospodinjstvi šoli v »Mladiki«, in sicer eno za kuhanje in gospodinjstvo, drugo za šivanje in krojenje. Rok, do 20. t. m. »Uradni list«, 8. avgusta, št. št. 130.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Non scholae, sed vitae discimus!

Kdor se zanima za šolsko reformo,

.. naj ne zamudi čitati izvajanja

higijenika in šolskega prijatelja

dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

»Nova pota Jugoslovijanov«.

.. Cena 2 K.

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1919 K 208.445-23.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Š šolske manifestacije, v službi italijanske propagande. Nedosegljivi so pa Italijani v pompozni manifestacijah. Ni ga bilo tedna od okupacije našega neodrešenega ozemlja, da bi ne bilo domoljubne prireditve po naših šolah v ital. smislu. Z vsemi mogočimi sredstvi so podpirali vojaki in italijanske oblasti take prireditve, kjer jim je bilo mogoče, ali potom učiteljstva ali potom vojakov, jih prirediti. Otrokom so nakupili igrače in so vse, ki so se prireditve udeležili, obdarovali, da so jih s tem privabili v svoj krog. Obdarovali pa so vsakega otroka tudi z italijansko zastavico s savojskim križem, ki jo je vsak otrok nesej potem na svoj dom. Ponavadi je bila vsaki manifestaciji pridružena tudi kaka prireditev in igra, v kateri so nastopali italijanski vojaki z njim lastnim komedijantstvom. Otroke so pustili k prireditvi in zabavi — brezplačno. Tako so si pridobivali mladino za se in zastrupljali njih mlada srca s protislovenskim duhom. Kmalu so jih naučili klicati: »Viva Italija!« Ni je bilo italijanske manifestacije, da niso k njej pritegnili tudi šolsko mladino. — Položaj je resnejši, nego se ča tu — zavedamo!

Š Kaj bo z učitelji, ki niso rojeni v »Juljski Benečiji«? Po italijanskih zakonih ima vsakdo domovinsko pravico (pristojnost) tam, kjer je rojen. Ostali bi tam tudi vsi oni, ki so si pridobili pravovojno domovinsko pravico na tem ozemlju. Po sklepu delegacije na mirovni konferenci pa nimajo domovinske pravice tam oni, ki so pridobili domovinsko pravico šele po 24. maju 1915 ali pa kot uradniki. Večina domovinske pravice za učiteljstvo bazira na starem avstrijskem zakonu, da so pristojni tja, kjer služujejo. Po zgoraj omenjeni odredbi izgubi mnogo slovenskih učiteljev državljansko pravico na okupiranem ozemlju, če ostane to ozemlje v italijanski posesti. Posledica tega bo, da se bo mnogo slovenskih učiteljev moralo izseliti s tega ozemlja. Pomanjkanje učiteljstva bo postalo zelo občutno. Naše šole bodo ostale brez slovenskega učiteljstva. Na njihovo mesto bo italijanska oblast nastavljala narodno mlačno učiteljstvo ali pa celo Italijane, ki le za silo znajo kak slovenski jezik. Najljubše jim pa bo, če jim zaradi pomanjkanja učiteljstva in s tega vzroka, sploh ne bo treba vzdrževati slovenskih in hrvaških šol. Širil se bo analfabetizem med našim narodom onstran meje. Nujna potreba je, da vzdrže vsaj oni učitelji tam, ki so tamošnji rojaki — v interesu narodne stvari — dolžnost našega naroda pa je, da jim pomaga vzdržati in doprine vse žrtve, ki so potrebne za to. Pa ne tako, kakor se dela dosedaj, temveč drugače!

Š Priznanje, za vzgojo naše mladine iz okupiranega ozemlja. V »Jugoslaviji« je izšla sledeča zahvala: »Ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani. Podpisani se tem potom kar najsrčneje zahvaljujemo gospodu ravnatelju državnega učiteljskega v Ljubljani za njegov pravični in možati nastop v prilogi nas ubogih primorskih beguncev, dijakov in dijakin. Lj. zaposlovalnega tečaja goriških učiteljskih v Jugoslaviji z dne 19. t. m. Da, gospod ravnatelj, Vi ste bili oni mož, ki ste se, ne boječ truda in skrbi človekoljubno očetovsko zavzeli za nas uboge pregnance dijakov in dijakinje goriških učiteljskih ter nam omogočili nadaljevanje naših študij, ki bi bile brez Vaše blagonaklonjenosti morale prenehati. In zopet ste Vi oni neustrašen naš dobrotnik, ki se zavzame za naše pravice, koje se nam od gotove strani odrekajo. Zato pa bodite zagotovljeni, gospod ravnatelj, da Vam naša hvaležnost ostane trajna, pa naj se bomo nahajali kjerkoli. Res je, da smo vsled vojne, katera je bila za nas pregnance najbolj kruta, nekaj zamudili v naših študijah, gotovo pa ne bi v poučevanju zaostajali za absolventi gimnazij in realk, katera se nam prednjači. Kajti mi smo oni naraščaj, ki je v najtežjih časih z največjimi žrtvami in šikanami od vseh strani gojil veselje do učiteljstva in ne morda kot se bo danes izjavil marsikdo, le ker so naši predniki in stanovski tovariši s trdom in največjim naporom prišli do svojih delnih pravic. Ravnotako moramo povdariti Vaše besede, gospod ravnatelj, da ako kdo zasluži ovaževanja, smo to gotovo v prvi vrsti mi pregnanci glede zaslužka, kakor je to že pred časom navajal naš zaslužni primorski poslanec gospod dr. Dinko Puc. Proseč Vas, gospod ravnatelj, Vaše nadaljne blagonaklonjenosti, se Vam še enkrat kar najsrčneje zahvaljujemo: tretjeletniki goriškega zaposlovalnega tečaja.« — Morda se danes niti ne zavedamo, kako veliko delo za bodočnost vršimo, če s posebno skrbnostjo in posebno človekoljubnostjo vzgajamo in podpiramo našo narodno mladino iz okupiranega ozemlja. Zavedati se moramo pri tem, da s tem vzgajamo naše

prve in najboljše bojovnike za naše bodoče delo — za ujedinjenje. Zato gorenjemu priznanju — tudi naše stanovsko priznanje. Našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam pa kličemo: pogumno naprej!

Š Pomanjkanje učiteljstva na zasedenem Krasu. Generalno tajništvo za civilne stvari je izdalo naslednji odlok, naslovljen na civilne komisarijate v Tolminu, Sežani, Gradšcu, Logatcu, Postojni in Kopru: »Da se odpomore pomanjkanju slovenskih učiteljev in da se omogoči učiteljskim kandidatom odpustni izpit, je generalno tajništvo odredilo, da se bodo vršili zrelostni izpiti najbrž v prvi polovici meseca septembra. Civilni komisarijati se naprošajo, da obvestijo o teh izpiti učiteljske kandidate in kandidatnje, ki prebivajo v njihovem področju. Kandidati in kandidatnje naj pošljejo svoje prošnje za pristupitev k izpitu, opremljene s krstnim listom in zadnjim učiteljskim izprijemalom, šolskemu oddelku civilnega komisarijata za goriški politični okraj.

Kronika.

— Za slovensko bogoslužje in moderniziranje cerkve. V zadnjem času se vrši med duhovščino velepomembno gibanje, ki bo imelo tudi na naše narodno življenje velik vpliv, ako se proizvede in če prodre narodna duhovščina s svojimi idejami, nasproti konservativni duhovščini.

Posebno se je razširilo to gibanje v državah, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske.

Dosedaj tlačena nižja duhovščina se upira nadvladi višje duhovščine in zahteva enakopravnost tudi zase.

Zahteve so sledeče:

1. Demokratizacija cerkvene uprave, kjer naj soddločuje tudi laični element.
2. Škofo naj voli duhovščina in verniki; istotako župnike.
3. Duhovniške plače se morajo urediti, potom tozadevne službene pragmatike.
4. Odpraviti se morajo ogromne razlike v dohodkih nižje in višje duhovščine.
5. Patriarhalno razmerje v duhovniški organizaciji mora prenehati. Zahteva se službeno razmerje kot med državnim uradnikom.
6. Duhovniki hočejo biti svobodni državljani.
7. Odprava celibata. Hočejo se tudi ženiti.
8. Nastopi naj v njihovem delokrogu zistem delitve dela.

Jugoslovansko gibanje med duhovščino je zavzelo sledeče stališče in vidno pridobiva na obsegu:

1. Jugoslovanska narodna cerkev. Treba je ustvariti cerkveno edinstvo med pravoslavni in katoličani v Jugoslaviji. Mora se izpeljati akcija, da se obe veroizpovedi zedinita. Po volji naroda naj se v celoti en narodni jezik pri službi božji. Podoben pokret se vrši po vsem svetu. Vsak narod naj ima svoje pravice, svojo cerkev, svoje bogoslužje.
2. Popolna demokratizacija cerkve. Škofo in druge duhovnike nastavlja in odstavljala narod sam. Samovoljni režim cerkvenih mogotcev mora popolnoma pasti. V zmislu velike Demokracije mora enkrat za vselej prenehati duhovna strahovlada. Cerkevno premoženje pripada narodu, oziroma državi.
3. Duhovniki so svobodni državljani. z istimi pravicami in dolžnostmi kakor vs drugi. Svobodno se lahko ženijo in pečajo s katerimkoli delom. Smejo živeti in delati kakor vsak drug človek. Niso naj civilno obleko, kakor drugi ljudje.
4. Nazivljejo pa se ti duhovniki narodni, da se ločijo od oficijelnih rimskih duhovnikov. Za narodnega svečenika smatra ta struja dotičnika, ki se posveti z dušo in telesom delu za ljudstvo.

To je najradikalnejše krilo med reformistično hrvaško duhovščino. Svoj delokrog so prenesli izven cerkve. Hodijo med ljudstvo. Pridigajo pod milim nebom, ker jim je pot v cerkev zaprta. Zbirajo se okrog »Splistkega Naroda«. Ljudstvo jih sluša in jim sledi kakor prorokom.

— Prekurirje definitivno priznana Jugoslaviji. Fracosko poslaništvo je obvestilo kraljevsko vlado SHS, da je mirovna konferenca v Parizu definitivno priznala našemu kraljevstvu ozemlje Prekmurja in da je pristalo na to, da to ozemlje takoj zasedejo naše čete. — S tem so za Slovenijo nastale zopet nove naloge, ker pripade šolstvo na tem ozemlju v področje Višjega šolskega sveta za Slovenijo. Potreba bo zopet novih učnih oseb za to ozemlje in, ustanavljanje novih šol na tem ozemlju. Pridobili smo s tem lepo številko našega nadarjenega naroda in lep kos

rodovitne zemlje, naše organizacije pa hvaležno polje za razširjenje in stanovsko delovanje.

Zborovanje jugoslovanskih katehetov. Prva konferenca jugoslovanskih katehetov v Zagrebu je dovršila svoja posvetovanja 6. t. m. opoldne. Krona posvetovanja je bila resolucija, v kateri vzbuja pozornost točka o bratstvu in medsebojni ljubavi katoliškega in pravoslavnega duhovništva ter o modernem učnem načrtu za verski pouk v srednjih šolah.

Književnost in umetnost.

Izšel je »Naš Glas«, glasilo »Centralnog Saveza javnih namještenika u kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca.« Izhaja v vseh treh narečjih: za sedaj v latinici. Začasno bo izhajal polmesečno na osmero straneh in se čimprej izpremeni v tednik ter sčasoma v dnevnik. Zagovarjal bo interese državnih nameščencev. Izšel je sedaj v 28.000 izvodih in smo prepričani, da se v kratkem naklada znatno dvigne ker je namenjen državnim uslužbencem vsega kraljevstva.

Tudi učitelji smo v zadnjem času postali državni uradniki, zato imamo svoje interese do novega lista in tudi do splošne organizacije državnega uradništva. Zavzeti bo treba v tem oziru svoje stališče. Za enkrat mora biti naše stremeljenje osredotočeno v sručju se skupno organizacijo vsega učiteljstva v krajevini, v UJU in skupno z vsem organiziranim učiteljstvom v UJU, bomo potem sklepali o pogojih, na podlagi katerih naj potem organizirani deli naše organizacije ali pa celota pristopi v »C. S. j. n. u. k. SHS.«

List priporočamo! Stane do konca leta 7 K, na mesec 1 K 40 vin. in se naroča v Ljubljani, Rimska cesta št. 20/II., kjer je tudi uredništvo.

»Zvonček« je mladinski list s podobami, ki izhaja pod spretnim uredništvom višjega šolskega nadzornika Engelberta Gangla, odličnega našega mladinskega pisatelja. Smelo trdimo, da tako dobrega in lepega lista tudi drugi večji narodi nimajo. L. Gangl je znal zbrati okoli sebe število spretnih mladinskih pisateljev, ki mu pomagajo list: zalagati z najtečnejšo dušno hrano za našo nežno mladino. Le škoda, da v teh abnormnih časih list ne izhaja redno: no, ta nedostatek odpade, čim nastanejo boljše razmere. List zasluži vsega priporočila in podpore. Žal, da mu te ne naklanjajo celo ljudje, ki bi to morali storiti v blaginjo naše mladine. Tako n. pr. je še mnogo šol tudi na Kranjskem, ki niso naročnice na ta izborni list. Temu so krivi največ naši krajni šolski sveti, pred vsem njih predsedniki, ki so večinoma naši — župniki. Ti listu niso prijazni že zaradi narodno-naprednega uredništva; zato pri šolskih preliminarjih črtajo »Zvonček« ter vsiljujejo »Vitec« z »Angelčkom«, ki sta lista pod duhovskim protektoratom in vodstvom. Upam pa, da bode bolje v najkrajšem času; kajti bliža se konec krajnim šolskim svetom in duhovski komandi v šoli! Vi pa, cenj. čitatelji »Domovine«, ki imate šolodno mladino: naročite »Zvonček«. Boljšega lista si ne moremo želeli za vašo otroke! Naročuje se pod naslovom Upravištvo »Zvonček«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. »Zvonček« je mesečnik, ki stane 15 K za leto. — Tako piše zadnja številka »Domovine« o našem mladinskem listu. Tovariši, zavedajmo se tudi sami svojih listov, za katere nas tovariši drugih naročnikov zadržijo in razširimo jih v svojih vrstah in med ljudstvom!

Polemika.

— »Za pravo upokojenega učiteljstva.« (Prejeli smo in priobčujemo.) Članek pod tem naslovom v »Uč. Tov.« mi sili pero v roko, da skušam ovreči nekatere nestvarne razloge, s katerimi zagovarja nek tovariš-upokojenec, sicer svojo upravičeno zahtevo po drag. dokladi, v isti izmeri, kot jih uživa akt. učiteljstvo. Da, enakopravnost dosledno, to zahtevamo; nikakor pa se ne strinjamo s tem, da bi učitelj, ki je vpokojen užival večjo doklado, to bi bila zopet nepravilnost. Utemljevati to zahtevo s sličnimi razlogi, da rabi učitelj upokojenec, ki je v mestu boljše obleko, pa ni samo nestvarno, temveč naravnost smešno, da ne rabim drugega izraza. Kje pa je zapisano, da mora upokojenec v mesto? Če gre sploh kak učitelj samostojno v mesto, on že ve, zakaj gre, in je tudi sam odgovoren za eventualne tozadevne posledice. Tudi ne uvidim, zakaj je treba učiti meščanu drugačne obleke kot učitelju vaščanu. Mari smo učitelji zato, da podpiramo modo? Slične trditve dajo doumnevati, da zado-

stujejo učitelju vaščanu eventualno hrvaške bize in robača brez suknje. Hvala Bogu, da vlada tudi glede tega že jednokopravnost!

— Še enkrat šolske knjige. Prišel bode mogoče še kdo, ki bo kratkoma trdil, da hočem po vsej sili spraviti stare avstrijske knjige v našo šolo in da se mogoče celo ogrevam za ponatis čitank iz bivše dvorne zaloge na Dunaju. Ne, tega nisem mislil nikdar!

Naj bo prepričan tudi tov. Lovšin, da prav tako željno pričakujem novih knjig, kakor on sam. Do natisa novih knjig je še daleč, in do tega časa naj se uporabijo vse uporabne knjige, ker sicer bomo ostali brez knjig. Tovariš Hren je napisal tudi več lepih misli o knjigah, ki zavračajo Lovšinov strah pred starimi knjigami. V Novem Mestu smo tudi razpravljali o šolskih knjigah in prišli do zaključka, da se naj uporabi, kar je porahnega. Da bo pa naša vlada izdala za prubo naroda tisoče — o tem jako dvomim in bodočnost bo pokazala, da ne gre vse tako hitro, kakor nekateri mislijo. Bomo videli, če sem imel prav!

Račič Božo.

Iz pisarne strokovnega tajništva.

Oprostitev učiteljev-vojakov.

V zadevi tovarišev-vojakov, ki so vpoklicani na dvamesečne orožne vaje, smo intervenirali glede oprostite pri poveljstvu dravske divizije, naj se tovariše oprosti orožnih vaj. Dobili smo sledeče obvestilo:

»S prihodnjim našim poveljem bomo sledečo odredbo objavili:

Vsi učitelji-vojaki, ki so pritegnjeni k orožni vaji, naj se 10 dni pred početkom šole odpuste od vojakov.

Vsak tak posameznik se mora za pravočasen odpust od vojakov pri svoji četi izkazati, da je kot učitelj na kakršnikoli šoli ali zavodu stalno nameščen (bodisi tudi kot provizoričen učitelj) in kedaj mora pričeti s poukom v šoli.«

To smo prejeli in objavljamo prizadetim tovarišem v obvestilo. —

Poziv na Koroško!

Prosimo nujno tovariše, dobre narodne delavce, da se javijo za službovanje na Koroško, vsaj za dobo plebiscita. Stalnim učiteljem ostane dosedanje mesto rezervirano in se zasede samo s suplentsko učno osebo. Ker je stvar eminentne narodne važnosti, zato nujno pozivljamo tovariše, da se javijo in sicer najboljše naravnost na VŠji šol. svet. Moralna dolžnost je, da odide potem nemudoma na odkazano službeno mesto, čim prej dekreto in vztraja tam vsaj do izvedbe plebiscita. Tovariši, na noge! Stvar je veljavna! V interesu stvari je, da se javljajo tovariši z več službenimi leti in že primerno verziranostjo v narodnem propagandnem delu. — Poleg rednih svojih prejemkov dobivajo primerne dnevnice od 16 K naprej. Strokovni tajnik.

Razpis služb.

1. Mestni urad v Ptuj odda 2. začasni službi učiteljic na mestni gospodinjstvi šoli v »Mladiki«, in sicer eno za kuhanje in gospodinjstvo, drugo za šivanje in krojenje. Rok, do 20. t. m. »Uradni list«, 8. avgusta, št. št. 130.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Non scholae, sed vitae discimus!

Kdor se zanima za šolsko reformo,

.. naj ne zamudi čitati izvajanja

higijenika in šolskega prijatelja

dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

»Nova pota Jugoslovijanov«.

.. Cena 2 K.

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,

v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1919 K 208.445-23.

Uredne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/25. ure popoldne.